

XHAHID BUSHATI

Dredhnia e Gjinkallës

PERRALLA

BIBLIOTEKA PUBLIKE
"MARIN BARLETI"
S H K O D E R

Xhahid
BUSHATI

DREDHIA
E GJINKALLËS

Përralla

Shtëpia e librit OMBRA GVG

-PERLAT-

Kolana e botimeve për fëmijë -PERLAT-
9B/kbl/p

Originali: Xhahid BUSHATI - Dredhia e Gjinkallës
Përralla
Botimi i parë, 10 / 2000

Redaktore: Ikbal KALAJA
Kujdesi artistik: Vasilika MANIKA
Piktor: Gëzim Tafa
Grafika e librit Studio grafike "OMBRA GVG"
©copyright Bushati Xh.

Të gjitha të drejtat janë të rezervuara
Botues: Shtëpia e librit OMBRA GVG
Tirazhi 2000 kopje - Format 70x100/32
Shtypur nga ALWO Tiranë
Doli nga shtypi në tetor 2000

ISBN 99927-626-9-3

Gjethija e vogël

ërrallëza jonë flet për një pyll të moçëm. As dielli e as hëna, as lumi e as era, as yjet e as shtegtimi i reve, as kafshët e as shpendët, as insektet e as rrëkeza nuk ia dinin moshën e vërtetë këtij pylli të moçëm, kaq i moçëm ishte.

Ai na kishte banorë vetëm lisa pleq e lisa të rinj. Edhe ato më pleqtë, nga të cilët mund të kishe ndonjë rreze shprese se mund të mësoje diçka, edhe ato nukia dinin moshën pyllit, ndonëse ishin banorë të hershëm. Kaq i moçëm ishte ai!

Këto lisat na kishin degë të trasha e degëza të njoma, ku kishin çelur gjethe sa një dorë fëmije, sa një vesh ariu, sa një pendë zogu, sa një këmbë pate, sa... edhe sa një milingonë. Dhe një gjethe e tillë, e vogël, na kishte çelur para ca ditësh, në një agim të bukur pranvere. Ajo fëshfërinte e ndrojtur dhe rrinte fshehur mes gjetheve. Nganjëherë, kur ngrinte kokën gjelbëroshe, vërente se, përreth saj të gjitha shoqet ishin më të mëdha në moshë se ajo. Në të vërtetë nuk i vinte mirë. Por, diku, aty nga pasditja, dikush, që e njihte së afërmi gjethen e vogël, diçi tha. Ajo u qetësua dhe fëshfëriti fësh-fësh-fësh.

Më pas u kujtua... Pyeti veten: "Kush ma solli këtë gëzim? Kush më tha: "Mos u bëj merak, do të rritesh dita-ditës. Një ditë do të ndjesh veten të rritur edhe ti!"

U mendua. Nuk po kujtohej...! Mos ishte në ëndërr?! Jo.

Kur u mendua e u mendua përsëri... diç kujtoi si nëpër mjegull.

"Ishte diçka... kaaaa... si ...si... fëshfëritje. Me siguri

është ndonjëra nga shoqet, që nuk ka dëshirë të tregojë emrin,-mendoj gjithja e vogël,-dhe e mbuluan kujtimet e gjelbra.”

Oh! E ç'i duhej asaj të lodhte kokën me kujtimet.

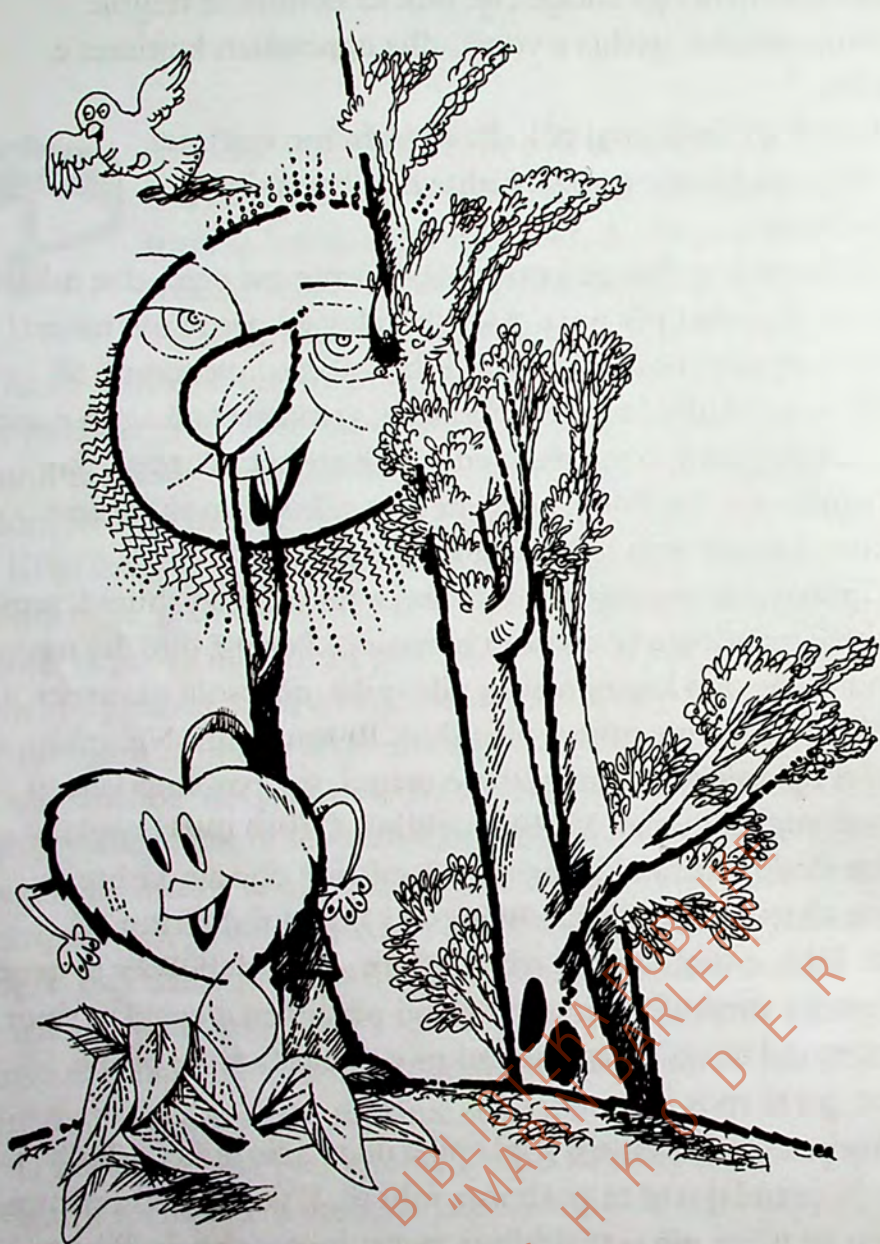
Por, tani gjithja e vogël kishte një shqetësim që e mundonte.

“U bënë kaq ditë që kam çelur,-thoshte me vete,-dhe askush nuk po kujtohet për mua. Askush nuk vjen për të më takur?! Rri e vetmuar! Fësh-fësh-fësh-fësh...,po,po...vetëm në të rrallë vjen Flladi i Pranverës.Edhe ai, vjen herët në agim e më zgjon nga gjumi, e më pas vjen, kur kujtohet në muzg, kur bëhem gati të fle. Por... edhe atëhere ai bisedon shkurt e shkurt, kur unë dua të bisedoj gjatë e gjatë.”

Gjithësesi e vogla gjethe mërzitej e mërzitej aq shumë, sepse gjithnjë mendonte se e kishin harruar... Por një ditë diç na ndodhi, një ditë kur ra një shi pikë-pikë, që e solli pranvera.

Në pyll ranë me mijëra pika shiu. Pa numërim. Një pikë shiu si një vallëtare e magjishme vrapoi, më pas, hop kërceu mbi të voglën gjethe. Mirëpo...e dini? Qëkur gjethevogla kishte lindur, kishin kaluar shumë më ditë dhe ajo kishte filluar të rritej e të rritej, tamam siç i kishin fëshfëritur në vesh. Dhe, e dini sa ishte rritur?! Tamam sa duhej për të qenë një pistë e mrekullueshme vallëzimi për pikën e vogël të shiut. E ku mund të vallëzonte aq bukur e të lumturohej pika e shiut, po të mos ishte ajo?

Aty pra, hodhi valle e vogla pikë dhe ... siç duket u lodh shpejt, prandaj u ul të pushonte mbi të. E vogla gjetherritura, ndjeu në fillim një si të dridhur, por u mësua shpejt. Pika e shiut u shtriq për shtatë palë qejfe menjëherë në gjithë

sipërfaqen gjelbëroshe. Edhe pse lotonte herë pas here, tek shndriste si një kristal vezullues, ajo ngjante si një mbretëreshë.

-Kush jeni ju?!-pyeti gjethja e vogël.

-Një pikë shiu.

-Më njihnit më parë?!

-Jo.

-Si erdhët, atëhere?!

-Kështu vijmë ne, herë ngadalë e herë rrëmbver, herë pa u ndjerë e herë tërë zhurmë...

-Pra, nuk ke ardhur të më takosh mua?!

-Edhe po, edhe jo.

-Po më çudit kjo përgjigjja jote!

-Ah, moj gjethe e dashur, ti ndoshta nuk e di, por ne lagim qiellin, edhe retë lagim; lagim malet, edhe pyjet lagim, me një fjalë lagim çdo gjë.

-Me një fjalë, ti nuk je kujtuar për mua?

-Edhe po, edhe jo.

-Me një fjalë, ti nuk ke ardhur të më takosh mua?

-Edhe po, edhe jo.

-E di ti që ndihem e vetmuar?!..

-Qënke një gjethe budallaqe. Në vjeshtë, kur ikin zogjtë, mund të ndihesh e vetmuar, por jo në pranverë.

-Kurse ti, qenke një pikë e zgjuar shiu.

-Të faleminderit!

-Pikë e zgjuar e shiut, që të mos bëhem përsëri budallaqë, dua të të pyes: qan ti, qan?

-Unë...? Të dukem si një pikë loti?!

-Nuk e di, por... në faqet e mia,po rrjedhin shumë pika

loti... S'më ka ndodhur asnjëherë.

-Ha-ha-ha!-qeshi pika e zgjuar e shiut. Unë jam një pikë pastërtore dhe punëtore. Unë po të laj, që ti të shkël...

Po pika e shiut nuk mundi të vazhdojë më tej bisedën, sepse Shiu i Pranverës ishte i shkurtër. Menjëherë doli dielli, një dielli qeshur Menjëherë mijëra rreze flokarta hodhi mbi botë. Dhe në pyllin e gjelbër, ku jetonte gjethja e vogël, trokitën një tufë rrezesh. Njëra prej tyre nuk harroi, por përshëndeti edhe të voglën gjethe.

-Rreze, o shoqe! Shoqe, o rreze!-u thirri rrezja përshëndetëse shoqeve të saj. Ejani! Dua t'ju njoh me një gjethe, vërtet është e vogël, por ama, rrobet i mban të pastra.

-Vërteet?!-pyetën njëzëri rrezet e arta.

-Uaaa sa bukur! I gjelbërokan rrobet!-tha njëra nga rrezet, që e pëlqeu shumë gjethen e vogël.

Sa u gëzua e vogla gjethe! I kishte rënë një nur dritë-rrezesh, që veç ta shihnit!

-O rreze, -nxitoi gjethja e vogël të pyeste rrezen e diellit, se mos iknin papritur edhe ato si pikat e shiut. E njihni, ju, një pikë shiu, që pak më parë ishte mysafire në shtëpizën time?

-Po. Ne njohim shumë gjëra në botë. Ne dhurojmë dritë, por edhe marrim dritë, si sot nga gjelbrimi yt.

Gjethja e vogël u lumturua. Por nuk harroi fjalët trishtuese qëi tha pikës së shiut. Sa gabim kishte bëëëëëë!

E ai trishtim i mbeti pas si një gjethe vjeshte. Tani ishte Pranverë dhe ajo ishte rritur! E ndiente, gjethja e vogël, e ndiente!..

Kush e zgjoi ketrushin Stik?

jë ditë, nënë Ketrina, i tha të birit, ketrit bishtpufkë:

-Stik, u rrite! Mjaft më duke kërcyer degë më degë. Tërë ditën mbete e humbe pas boçeve të pishës. Mirë që lë kokën pas tyre, por një ditë, ti vetë do të kthehesh në boçe pishe.

-Në boçe pisheee?!-pyeti i çuditur ketri. -Po cili ketër do të vijë të më hajë mua?

-Kri, kri, more ketrush, sa i zgjuar je! Vërtet je rritur! Ndaj, zbrit njëherë, o bir nga pema, zbrit...! Njihe botën e madhe! Ja, për shembull: mbledh kërpudha e ha kërpudha, bëhesh më i zgjuar. Provoje...!

-Po sikur... të mbledh boçe pishe e të ha boçe pishe, a bëhemi zgjuar?

-Kri, kri, more ketrush, jei zgjuar!

-Jam i zgjuar e jam i rritur, -foli tërë gëzim Stiku, -dhe si ketrush, hop e hop, zbriti nga pema.

Kri, kri, kri s'pushonte gjatë gjithë rrugës kënga e Stikut. Kri-kri-kri e kri-kri-kri... Kënga e Stikut, gëzoi zogjtë e mërzi të një gjinkallë. Po ku donte t'ia dinte Stiku, se u mërzi gjinkalla, kur ai po shkonte të takonte kërpudhat! Kështu i kishte thënë nëna. E vetë nëna ia kishte treguar rrugën, të cilën Stiku e kishte mbajtur mirë në mendje. Apo nuk ishte i rritur tani!? Apo nuk ishte dhe i zgjuar! Por më i zgjuar do të bëhej! Do ta shihni!

Rrugës diç na ndodhi, se ketrushi, u befasua dhe na u çudit

njëherësh. Stiku kishte të drejtë. Për të ishte hera e parë, sepse për herë të parë dilte. Ndërsa për pyllin e zogjtë fluturakë ishte një gjë e zakonshme.

Në fakt, nuk kishte ndodhur rrugës, por lart në qiell. Mos kujtoni se ishin grindur balonat e dallëndyshet. Jo. Po atëhere...? Ah, dy re bardhoshe, njëra që ngjante si gojë fëmije, kurse tjetra si gjuhë fëmije; u zunë, dhe u zunë keqas.

-Jo, po ti...

-Jo, po, unë...

-Jo, po...

-Po, jo...

Nuk i lanë njëra-tjetrës fjalë pa thënë. (Një fjalor të tillë nuk e pranojnë as qielli i kaltër, as muzgu ngjyrë vjollcë, as hëna e yjet, as dallëndyshet bishtgërshe, as...)

U grindën, u grindën retë me njëra-tjetrën sa lëshuan flakë vetëtimash e bënë zhurmë të madhe bubullimash.

U grindën e u grindën, derisa u lodhën.

Kur u panë në pasqyrën e kaltër të qiellit, sikur s'u besonin syve. Nga bardhoshe që i kishin flokët pak më parë, tani u ishin bërë të hirta. Në ato vende, ku ishin grindur më shumë, (veçanërisht në fytyrë) dukeshin qartë ca gjurmë të zeza.

-Deri këtu keni arritur?!-i tha reja në formë goje resë në formë gjuhe.

-Deri këtu...?!-u përgjigj me gjysmë zëri ajo në formë gjuhe.

-Si kështu?!...

-Hë, pra, si ndodhi..?!
BIBLIOTEKA DUKUJ
"MARIN BARDET" S H K O D E R

-Megjithatë ne u grindëm...

-Megjithatë ne u shamë...

...

Dy retë – shoqe ulën kokat. S'mund ta vështronin njëra-tjetrën në sy. U penduan. Tani, një fjalë nuk flisnin!...

Nuk e di sa çaste ndejtën ashtu në heshtje e të penduara, por di, që faqeve nisën t'u rrithnin pika loti. Eh, sa pika loti!..

Ato ishin të shumta. Ranë e ku nuk ranë pikë-pikë...

Pikë-pikë...ranë mbi një kokë të vogël.

Pikë –pikë...ranë mbi dy veshë të vegjël me cullufe në majë.

Pikë-pikë...ranë një gëzof të butë e të kuqërremtë.

Pikë-pikë ...ranë mbi një bisht të mëndafshhtë e të fryrë si një çadër.

Kështu ranë pikë-pikat e panumërta të shiut, që lagën papritur ketrushin Stik sa u çudit së tepërmi.

Rrotulloi sytë e trembur gjithandej. Tundi bishtin...

Përsëri nuk kuptonte ende ketri Stik i saporritur, se nga vinin ato pika shiu, që përplaseshin me forcë në fytyrën e vockël të tij.

Nuk kishte ç'të bënte më: vrapoi...Ç'kishin ato pika me të?! Fillimisht u iku mjaft mirë shumë pikave të shiut që kërkonin ta godisnin... Por..më pas ndjeu se gëzofi po i rëndohej. Pikat e shiut më në fund ia kishin arritur qëllimit. Gëzofi i ketrushit Stik tashmë ishte lagur krejt.

"Hej bela! Ç'janë këto pika-pika të çuditshme!?-mendoi Stiku. Mua, gëzofin, ma lan mami im. Pastaj unë gëzofin e kisha të pastër! Ç'duan këto!?"

Vrapi po i ngadalësohej Stikut. Ç'të bënte ketrushi?! Ku të shkonte?!...

Në çasti erdhi në ndihmë një pishë sygjelbër, që e thirri:

-Ketrush! Ketrush! Eja hyr në kurorën time! Eja, sa më

shpejt, se...

Stiku, tashmë i qullur, rrotulloi njëherë sytë, dhe më në fund, përmes perdes së hollë të shiut, dalloi pishën sygjelbër, që kishte zgjatur ca boçe pishe, sikur ta dinte që ketrushi, lë kokën pas tyre.

Nuk priti, por hop e hop, iu ngjit trungut të pishës sygjelbër. Përmes degëve të dendura me hala pishe, gjeti një vend, ku nuk e zinte as edhe një pikë shiu. Eh, sa u gëzua Stiku..! Tani rrinte pa frikë e i sigurtë nën çadrën e gjelbër të pishës sygjelbroshe.

Foleza, që gjeti ketrushi, e mbështolli menjëherë Stikun me ngrohtësinë e saj.

Pisha sygjelbër i afroi dhe ca boçe pishe. Ketrushin, nga që ishte i lodhur pakëz i tronditur, e zuri gjumi menjëherë. Ndonëse bishti pufkë lëvizte herë pas here dhe prekte e ledhatonte boçet e ëmbla të pishës. Shpejt Stiku humbi në ëndrra...

Nuk e di sa fjeti në "folezën e re", por di që dikush nga larg i tha:

-Zgjohu, zgjohu, o ketrush!

Stiku nuk vonoi dhe u përmend. Fërkoj sytë. U çudit, kur nuk pa njeri. Vetëm ca hala e boçe pishe kishte pranë dhe para syve. Foli:

-Emrin tim kush ma di?!...Kush më tha: "Zgjohu, ketrush!"

-...

-Kri-kri mos më mendo?! Jam ketrush i saporritur, që pak më parë e lagu pikë-piku. Kush më thirri me emër?! Mua as pisha akoma s'më njeh mirë?!... Kush...

-...

Stiku, tek rrotullonte sytë, për një çast i ndali diku. Qielli ishte i kaltër,i kaltër, me ca re bardhoshe, bardhoshe. Ai i buzëqeshi ëmbël ketrushit. Por edhe diçka i fshihte.

“Mos ishte xha Ylberi që më ka treguar mami se del pas shiut?-mendoi Stiku i zgjuar.-Dhe ai pikë-piku që më lagu qëpari është vetë Shiu.

Po,po,e gjeta! Jami zgjuar, jami zgjuar!”

-Xha Ylber, xha Ylber!-kri-kri-kri thirri ketri. Më ke njohur edhe pse banon në pallatin e kaltër të qiellit?! Më ke njohur, mua, Stikun?!..Edhe unë të njoha ty. Mami, mami im sot më tha që jam i zgjuar dhe, edhe më i zgjuar do të bëhem. Kri-kri! E shikon, e shikon!? Se u bëra i zgjuar ndaj të njoha ty.

-Sti i dashur,-tha që larg xha Ylberi,-ashtu është, më njohe dhe i zgjuar je. Por mos u bëj harraq. Unë erdha e të zgjova që të të kujtoj porosinë e nënës...

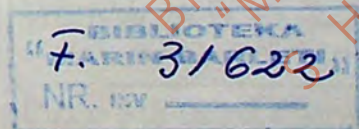
-Kri-kri-kri,-foli ketri,-po...po...si e harrova unë?! Çfarë ka ndodhur me mua?!...

Nuk priti më. Hop e hop zbriti nga pema. Rrëzë saj gjeti plot e plot kërpudha, me të cilat Stiku me shpejtësi, mbushi shportën.

-Kri-kri-kri po kush i solli tërë këto kërpudha?

-Shiu pikë-pikë,-u përgjigj pisha sygjelbër. T’i solli ty, se është dita e parë që ke zbritur nga pema.

Ketri e ndjeu veten të rritur. Ndërsa sygjelbra nuk harroi dhe i fali ca boçe pishe.

Dredhia e Gjinkallës

1.

ylli i përrallave ka ngjarje dhe histori të çuditshme. Ja, aty ku mbarojnë drurët e moçëm e fillon lëndina me lule ngjyrë ylberi, ngrihet kinemaja “Kënga e Bilbilave”.

E sot, është një ditë e veçantë për banorët e pyllit të përrallave. Do të shfaqej filmi i ri “Historitë e arushës Silva”. Hyrja ishte pa bileta, por, me ftesa ama.

Postieri i pyllit, arushi Ciko, ishte ngritur herët në mëngjes për të shpërndarë ftesat, që sipas tij, ishin pa numërim. Edhe pse ishin pa numërim, falë aftësive e përgatitjes fizike të tij, si dhe biçikletës fluturuese, pothuajse i kishte shpërndarë të gjitha. Ah, po... I kishte mbetur edhe një. Ndaj, postieri i pyllit nuk u largua, sepse, edhe ajo ftesë e vetme dhe e fundit që kishte mbetur, duhej shpërndarë si shoqet e tjera.

...më në fund postieri Ciko u mbështet pas biçikletës fluturuese dhe priti pranë një ahu të moçëm. Këtu kishte follenë Gjinkalla shamatare. S’kishte ç’bente Ciko postjeri, edhe shamatarëve u duhej dhënë ftesa. Por në këtë orë Gjinkalla nuk ishte në follenë e saj. Kushedi se ku kishte shkuar... ndoshta për të dhënë “koncert”, ndoshta për t’u grindur e mërëzitur ndokënd, ndoshta... Megjithatë Cikoja i qëndronte vendimit të prerë prej arushi: ta priste Gjinkallën! Ishte detyra e tij prej postieri.

Një fllad zemërmirë nisi t’i freskonte ballin e t’i këndonte këngën-ninullë “Fli, arush postjeri, fli, / se gjinkalla do të vijë...!”

Cikos, pak nga lodhja e pak nga ledhatimi flladësor, sytë

nisën t'i mbylleshin ngadalë-ngadalë. Më në fund e zuri gjumi, ashtu mbështetur pas biçikletës fluturuese. Në gjumë iu shfaq dhe një ëndërr e bukur...

As vetë nuk e dinte sa kishte fjetur, kur dikush e zgjoi nga gjumi. Rrezja e diellit nuk ishte!... Rojtari nuk ishte!... Ah, ishte kënga e shamatares Gjinkallë, që më në fund...

-Zë, zë, zë, zgjohu, o gjumash!

-Nuk jam gjumash, jam postier!...-foli i përgjumur e duke fërkuar sytë arushi.

-Gjumash je!-këmbënguli Gjinkalla.

-Ti më vure në gjumë!

-Zë, zë, zzzz!-qeshi Gjinkalla. Po më çudit me fjalët e tua të përgjumura! Unë tani sa erdha nga larg, isha mysafire te motra ime, në pyllin matanë bregut të lumit. Ti, zgjohu nga gjumi një herë!..

-Kush, unë?!

-Ti!..

-Me ty nuk flitet! Ja, ftesën...

Gjinkalla u gëzua aq shumë, sa bëri një zzzz para fytyrës ende të përgjumur të postierit.

-Ç'bën?!-foli Cikoja.

-Asgjë, po të tremb gjumin, - tha Gjinkalla dhe u largua. Kuri doli plotësisht gjumi, Cikoja tha:

-Ah, më prishi ëndrrën..! Ishte një ëndërr e bukur me gorica, pas të cilave lë kokën. Megjithatë, më mirë që më zgjoi! Kështu, nuk quhem gjumash. Edhe këto gjinkallat bëjnë nganjëherë edhe ndonjë të mirë... Tani më duhet të shkoj. Më presin edhe mua, atje në strofllën time!

Gjinkalla shamatare mori ftesën. Nga që s'pushonte së

kënduari zë-zë-zë e lexoi gjashtë herë. Në çdo fjalë i hynte zë-zë-ja dhe e ngatërronte. Kështu që nisi ta lexonte që nga fillimi ftesën...

-Zë-zë-zë!-foli me zë të lartë dhe e lumtur Shamatarja. Erdhi ora ime, të zbatoj planin... Eh, sa kam pritur! Jam një gjinkallë me fat! Do të shkoj e para...S'dua të më shohë njeri, as kafshë, as shpend, as insekt, as... Apo nuk jam unëëëëë!

Gjinkalla këndonte, gëzohej, nervozohej e zzzzzzëzonte...

-Që tani do të nisem...Zzz, hë, zzzz do të shohim kush ka të drejtë, unë apo ajo, ajo apo unëëë...! Në sy të të gjithëve do ta turpëroj!...Eh, ç'do t'i punooooj!..S'e mbajti fjalën!...

Po me kë e kishte Gjinkalla?!...

2.

Kur muzgu i hirtë iku e nata me yje të qeshur erdhi, të gjithë kafshët dhe shpendët lanë strofullat e foletë e tyre dhe u mbledhën aty, ku i ftonte, ftesa e postierit Ciko: në kinemanë "Kënga e Bilbilave", e cila ishte mbushur plot e përplot.

Llampave elektrike u erdhi gjumë. Syçkat e tyre si ca diej të vegjël, perënduan ngadalë-ngadalë. Më në fund i thanë njëra-tjetres:-Natën e mirë! Tani në kinemanë "Kënga e Bilbilave", errësira shtriu mantelin e saj, gjithandej.

(Ndoshta vogëlushë nuk e dini, por edhe këtu dritat fiken si në teatër. Xhaxhi elektriciisti në teatër ka një pajisje që quhet reostat. Me anën e reostatit dritat ndizen e fiken ngadalë-ngadalë. Një të tillë reostat ka edhe xhaxhi Bufi, këtu në ..."Kënga e Bilbilave".)

Të parët që pushuan zhurmat dhe hungërimat ishin arinjtë. Ohoho, sa kishin ardhur! U takonte. Arushën Silva,

personazhin e filmit pra, e kishin në fis. Më pas pushuan cicërimat e zogjve, zërat e hollë të lepurushëve, kri-kri-kri-të e ketrushëve...e me radhë, e me radhë. Dhe...qetësi e plotë. Tërë kjo heshtje të ngjante sikur në sallë s'kishte as kafshë e as shpendë. Në të vërtetë ajo ishte e mbushur plot e përplot. Si i thonë një fjale:"S'kishte ku të hidhje kokrrën e mollës."

(Xhaxhi shkrimtari, këtë fjalën e fundit, e tha me zë të ulët, sepse nuk kishte dëshirë ta dëgjonin iriqët, sepse do t'u shkonte goja lëng, e pastaj... mund të gabonin dhe të grindeshin, për një kokërr mollë e kështu, do të prishnin qetësinë në sallë. Hajde pastaj duro gjilpërat e tyre, apapapapa paaaa!..Por, ah, nuk zgjati shumë kjo heshtje, se dikush aty nga fillimi i sallës e prishi atë.

-Zë,zë,zzzz, sa mirë!-foli një gjinkallë. Karriga ime paska qëlluar ngjitur me karrigën e Mili-milingonës. Sa miiirë!..Jemi dhe shoqe të vjetra ne,zë-zë-zzzz! S'mbahet mend qysh kur, zë-zë,zzzzz!

-S'ka mundësi!- u përgjigj e çuditur Mili-milingona. E gjithë kjo radhë është e familjes sime, që mban një emër, Milingona. Megjithatë, gjithçka mund të ndodhë...

Mili-milingona u çua në këmbë. Nga që nuk shikonte gjë, hipi mbi karrige. Përsëri nuk dalloj asgjë nga errësira. Vendosi një nga një t'i thërriste me emër bijat e saj.

-Mililushee!-thirri Mili-milingona.

-Këtu, jam mami!

-Kjo qenka,-tha Mili-milingona. -Pipinusheee!

-Këtu, jam mami!

-Edhe kjo qenka. -Lililusheee!..

-...

-Lililuuushe!-thirri përsëri Mili-milingona.

-...

-Po kjo?! Jashtë në oborr ishte me mua?! Edhe kur hymë brenda, po bashkë ishim?! Po kjo hata?!

Ç'farë m'i ka ndodhur vajzës, dhe unë, nëna nuk di gjë?!-foli me zë të lartë e të shqetësuar nëna Milingonë. -Ku ka shkuar bija ime?! Po ju të dyja nuk e patë? Ku i kishit antenat, ku?!..

-Jo, mami, po...ajo na humbi nga sytë.

E si mos t'i humbte nga sytë dy motrave të vogla Lililushja në gjithë atë turmë arushësh të mëdhenj e gjithfarë kafshësh e shpendësh të tjera gjigande, gjigande...?! Le pastaj, në mes hyjnë edhe dredhitë e shamatares gjinkallë! Po ku ta dinte e shkreta mami Mili? Nga halli i Lililushes u bërtiste dy bijave të tjera. Po ku kishin faj ato?!

-Po ju ku i kishit sytë?..

-Jashtë, sikur po bisedonte me Gjinkallën...

-Pastaj, pastaj, e kërkuam, por errësira erdhi shpejt, shumë shpejt...dhe e bëri çdo gjë të panjohur për ne.

-Zë, zë, zzzz,-qeshi Gjinkalla. Mos u shqetësoni ju, motra milingona, dhe veçanërisht ti, nëna Milingonë, ju ndihmoj unë, sepse gjithmonë kam qenë ndihmëtare, kur ju keni qenë në rrezik...

-Ne në rrezik, dhe ndihmë nga një Gjinkallë?! Kjo s'ka ndodhur kurrë! Kjo është një gënjeshtëri!-ia priti nëna Milingonë e zemëruar.

-Mos u zemëro, moj Milingonë! Këtë plan e kam menduar që herët, sepse, ehuuuu, sa herët kam ardhur, këtu, në

oborrin e kinemasë!..

E para...Pas shumë përpjekjesh takova Lililushen tënde. Si shoqe e mirë, e lëvdova,i fala një çamçëkiz “Brooklyn” në formën e kokrrës së grurit, që e bleva në dyqanin e teto Sorkadhes. Ajo e pëlqeu kokrrën e grurit, desha të them, çamçëgrurin... Në bisedë e sipër i thashë ëmbël e ëmbël: sikur...t’i ndërronim karriget!?

-Dhe ti e gënjeve, siç e ke zakon...

-Jooo! Por...zë zë zzz. Unë,i tregova, se, sa mirë është të shohësh nga amfiteatri. Nga që je e vockël,i thashë, atje, shikon më mirë. E di sa miiirëëë! Dhe ajo pranoi...

-Të thashë, e paske gënjyer...

-S’është e vërtetë, unë s’gënjej. Me që e kishim fjalën te kokrra e grurit (e jo te çamçëkizi) erdha për të kujtuar atë fjalën, atë premtimin që më ke dhënë në pranverë,-(dhe këtu gjinkalla ngriti zërin)

-Kush flet aty nga fillimi?!- foli Bufi plak. -Mbani qetësi!

-More vesh, moj Mili-milingonë, do të vij në vjeshtë për të marrë thesin me grurë që më ke marrë e më ke premtuar se do ma kthesh...

-Kush të ka premtuar?!-foli Mili-milingona.

-Sa shpejt harrove? Ta përsërita edhe më parë. Ma ke premtuar ti, në stinën e pranverës. Tani ajo kaikur dhe s’më del dëshmitare. Pastaj, ju, milingona edhe harroni shumë. Ky është një konkluzion shkencor që ka dalë nga shkencëtarët, kohët e fundit. Çudi, si s’e paske lexuar?! Na mbahesh edhe e ditur!..

-Hera e parë në jetën time, që po më dëgjojnë antenat, që një gjinkallë merret me shkencë. Tërë jetën jeni marrë me llafe

poshtë e përpjetë, nga veriu në jug, nga lindja në perëndim.

-Milingonë e dashur, këto që përmende janë pikat e horizontit. E unë nuk jam gjeografe. Mos më ke ngatërruar gjë... Kështu që, përsëri del se, premtimin e ke harruar...

-Jo, unë s'të kam premtuar asgjë...

-Ti më ke premtuar, ti...! Të kujtohet? Kemi qenë te mulliri. Kishe ardhur dhe pleshti për të bluar një kokërr gruri. Tani të kujtohet...?! Ai po këndonte këngën: "Ojli-dadali,/ po shkon pleshti në mulli.../Ojli-dadali..." Të kujtohet, hë?! Po si do të kujtohet ty, kur je harraqe...?!

-Ti je gënjeshtare...

-Shih-shih, zzz po më akuzon dhe në sy të të gjithëve. Akuzat e tua janë të pabaza. Për këtë do të ngre padi në gjykatën e pyllit, bile deri në gjykatën e kasacionit do ta çoj këtë çështje. Ti, në këtë sallë, ku ndodhen plot personalitete kafshësh, shpendësh e insektesh, po ma ha fjalën. Ç'do të thonë ata për këtë veprim?

-Gënjën!-thirri e nervozuar Milingona, -dhe nga zemërimi i tundeshin antenat papushim.

-Ç'është kjo grindje?!-foli përsëri Bufi plak dhe vuri syzet. - Pa ta shohim njëherë, kush prish qetësinë? Hë, more, kush e prish?..

Hë ju atje! Përse rrini indiferentë?! Ti trimi që prish qetësinë, na e thuaj emrin...

-...

-Hë more, na e thuaj emrin, o trim?..

-Është trimëreshë,-ndërhyri Gushkuqi.

-Zë,zë,zzz, doemos, pse mos t'i dalësh përkrah, sepse ti kur don të pastrosh trupin merr milingonën. Edhe këtu me hatër.

E ku s'i gjen hatëret!...Na mërzitën!..Duhet luftuar!..

-Doni të na lini të shohim filmin, apo të ikim?- tha një gardalinë pupëlkuqe e pupëlverdhë, e ia nisi të shfrynte nga mërzia: ciu-ciu stiglih pikëlnik...

-Ç'është kjo rrëmuje?!- thirri dikush.-Ne kemi ardhur për të parë film, jo për të dëgjuar fjalët e njërit, apo të tjetrit. Mungon kultura këtu! Me siguri zhurmëmadihi nuk duhet të jetë intelektual.

-Ç'na bëre, moj gjinkallë,- foli arushi Al. -Mezi presim të shohim Silvën në film, bile ka ardhur dhe stërgjyshja e saj, Aja për ta parë, e ti... Si s'keni një çikë respekt për të moshuarit!

-Zë, zë,zzzz është natë dhe të moshuarit nuk i shoh. Pastaj në ftesë nuk thuhej, të vijmë edhe të moshuarit

-Oh, ti, paske qejf të bësh llafë, moj gjinkallë!

-Unë nuk bëj llafë, sepse nuk jam llafexhije. Por çdo fjalë imja, është me vend. Do të pushoj, kur të më premtoshë Mili-milingona thesin e grurit. Në fakt ajo ma ka premtuar...Kot që e zvarrit premtimin. Unë dua të përsëritë premtimin... Zë,zë,zzz më premt, më premt!.. Kurrë nuk je vonë të bësh premtime...

-Jo, pse të premtosh. S'kam ndonjë detyrim. Këtu kemi ardhur për film. Ti ngatërron filmin me premtimin.

-Të thashë një herë, më premt, më premt!..Ndryshe!..- dhe gjinkalla u çua në këmbë dhe ja nisi zzz, zzzz, zzzzz, zzzzzzz!

-Na shurdhoi veshët!- foli një lepur.

-Alarm! Hyni në strehim, po të doni,- tha një gaztor.

-Aman, pusho moj, gjinkallë!-iu lut nëna Ketrinë.

-Jo, zzz, jo zzzzz; zë, zë zzzzz, zzzzzzzzz!..

-Forca, gjinkallë, forca! Po lë nam, moj zzz! Jepi!..-thirri me të tallur gaztori, pa ditur se me këto fjalë, poi jepte zemër

shamatares.

-Mami, moj mami, nga zhurmërima e gjinkallës u frikësova dhe më shpëtoi çiqi,- foli një lepurush. -Më janë lagur beçkat...

-Pusho! Fol me zë të ulët, se na korite,-tha nëna Lepurushkë. -Ah, more shurrani i mamit!..

-Ah,ç'më bëre, moj gjinkallë, më nise dhimbjen e kokës,-foli e dëshpëruar nënë Ketrina. -Edhe aspirinat në formën e stikave, për dreq i kam harruar lart në pishë.

-Mos u merakos, nënë!- tha ketrushi i vogël Stik. Kam ca fara unë që...

-Të lumtë, biri im! Më shërove!..-foli nëna Ketrinë e hëngri një farë, e cila iu duk e ëmbël e ëmbël...(ndoshta nga që ia dha i biri).

Gjinkalla shamatare për t'ia arritur qëllimit që i kishte vënë vetes, bëri një rrëmujë që rrallë ishte bërë e parë ndonjë herë.

Bufi plak u detyrua të ndizte dritat. Edhe pse u ndezën dritat e, tok me ta edhe prozhektorët që lëshuan dritën verbuese, prapë se prapë, rrëmuja nuk pushoi, zërat ishin edhe më të nervozuar,ndërsa grindja mes Milingonës e Gjinkallës kishte arritur kulmin...

Bufi plak dhe një arush i bëshëm (me sa mora vesh më vonë,ishte sportist dhe aktivizohej me ekipin e mundjes që ishte ngritur para dy vjetësh në pyll), ndërhyne me forcë.

-Ku është ajo, ku?...-thirri arush sportisti.

-Gjinkalla, Gjinkalla është fajtores! Ajo e ka trilluar ngjarjen e paqenë. Nxirreni jashtë dredharaken! Jaaashtë gënjeshtaren!- thanë një zëri ca lepurushë, që u bënë pakëz trima.

-Zë, zë,zzzz jo, jo... Ajo, ajo milingona është autorja e nervozizmit tim. Ajo është e pabesë, e hëngri premtimin...

-Nxirreni jashtë gjinkallën, jashtë!-foli shkurt, një shkurtë

pendëhirtë e këmbëshkurtër që rrinte e veçuar në një karrigë të platesë.

-Zzzz, jo, jo,-kundërpërgjigjej gjinkalla. Jo, jo zzz

-Jashtë zzz-ja. Jam unë, Shkurta, dëshmitare. Jashtë Unë i bëj punët shkurt e drejt...

-Jashtë!..

Me vota!-tha një zë, që mbeti i panjohur.

Ashtu u vendos. Me vota fitoi Mili-milingona. Megjithëse Mili-milingonën të gjithë e njihnin se ishte punëtore, e drejtë, prapë se prapë duhej vota.

Gjinkalla e pa veten ngusht. Për të dalë nga situata tha:

-Më duket se në votime ka hile. Të përsëriten, të përsëriten!...

Por, kur iu afrua ariu i bëshëm mundës, Gjinkalla u urtësua përnjëherësh, foli ëmbël dhe tërë lajka (sikur të ishte dhëlpër e jo gjinkallë):

-I nderuar arush, unë jam në karrigen time. Për këtë kam ftesën. Ja, shikojë..! Që ta dish: deri tani nuk kam thënë as edhe një fjalë, dhe as kam kënduar. Kot je munduar e ke ardhur përmes vështirësish gjer këtu. Bile, vende-vende, të qenka rrjepur edhe peliçja. Sa keq më vjen! Po më ngjan si një arush i dalëboje. S'mund të rri pa ta thënë. Shko arush e ngjyrosu, e pastaj eja tek unë e të bisedojmë...

-Edhe mua pa më fyen?!...-foli ariu i bëshëm dhe zgjati putrën...

Gjinkalla e ndjeu rrezikun që po i kanosej, s'priti më, fluturoi dhe s'u pa më...zzzz, zzzzzz, zzzzzzzzz!

-Shpëtua!..-tha nëna Ketrinë.

-Vërtetë, shpëtua nga një dredharake! -ia priti dhe stërgjyshe Aja, që tashmë e kishte marrë veten. Çfarëinsekti shamatar! Pa ta drejtë i bie në qafë milingonës punëtore. Shpif

e shpik gjithëfarëlloj dredhish...

Kur çdo gjë u qetësua, nëna Mili-milingonëiu drejtua së bijës:

-E shikon ç'na bëre, moj Lililushe!?

-Po unë jam e vogël, mama!

-Si ta hodhi gjinkalla, ashtu?! Kaq shpejt i besove fjalëve të saj?!

-Po unë jam e vogël pra, moj mama! E si ti kuptoj unë dredhitë e saj?

-Ajo, singeritetin tënd e shfrytëzoi... Dhe, mos i beso kurrë Gjinkallës! Dredhia e saj, sot krijoi rrëmujë në kinema, nesër krijon rrëmujë në pyll. Kurrë mos i beso, bija ime! Dhe ti, të jesh më e zgjuar!.. Ndërsa ti, Mililushe, e ti, Pipinushe, pushoni lotët! Ju ka nëna të mira! Pushoni lotët, se ka rrezik të bjerë shi. Pastaj, nuk shikohet filmi me lot në sy!

Dy milingonat, Mililushja dhe Pipinushja, i ndalën menjëherë rrëkezat e lotëve.

Bufi plak, pasi u qetësua, fiku përsëri dritat. Në errësirë ushtoi zëri i tij:

-Qetësia u vendos! Filmi filloi...

Dallëndyshja Gigi, zgjati sqepin dhe ndezi butonin. Muzika e filmit ishte kaq e bukur, tamam si zëri i bilbilave. Germat këmbëshpejta që dolën në ekran, u ngjanin luleve, atyre luleve shumëngjyrëshe që kanë lëndinat e pyllit.

Germat duar e këmbëshpejta s'vonuan dhe u kapën dorë për dorë dhe formuan fjalët që me padurim i prisnin spektatorët e pyllit "Historia e arushës Silva".

Drita e xixëllonjës

ra e shëtijes erdhi edhe për Xixëllonjën e vogël. Ajo doli nga guva e ndezi fenerin. Mori rrugën, dhe si pa u ndjerë xixë-xixë hyri nëpër hapësirat e pyllit që nata, kësaj nate u kishte falur një blu të errët.

Në këtë orë që Xixëllonja kishte nisur shëtijen, po në këtë orë pylli flinte ëmbël-ëmbël. Veç një fllad rrinte zgjuar dhe frynte lehtë-lehtë. Herë pas here zgjaste dorën dhe tentonte t'i trembte dritën Xixës. Xixëllonja qeshte me flladin naiv. Kështu që, nuk frikësohej, e nuk ankohej. Ishte trimëreshë kjo Xixëllonja!

Tani Xixa me vrapin e saj, shëtiste e shëtiste e shpenguar, pa u trazuar gjumin luleve, shelgjeve lotuese e zogjve. Pra, pylli flinte i patrazuar nga Xixa, që ishte e vetmja dritëz që lëviste kësaj nate. Çuditërisht, as yjet dhe as hëna nuk kishin ardhur në pyll, ndonëse ora u kishte kaluar. Kushedi...ndoshta rruga e largët, ndoshta ndonjë yll mund të ketë humbur nëpër re, ndoshta...mund të jetë vonuar... Kushedi!

Xixa në këtë orë, kishte kaluar korijen. Po i afrohej një shelgu lotues, kur papritur dëgjoi një zë të dobët prej uji:
-Më ndihmo!

Xixëllonja në fillim u tremb, megjithëse ishte trimëreshë. Ndezi e fiku disa herë fenerin. Por shpejt e mori veten. Bëri çudi, që në këtë orë, dikush tjetër mund të ishte zgjuar. Jo vetëm kaq, por edhe t'i kërkonte ndihmë.

Xixa afroi fenerin. E njohu. Ishte një rrëkezë që lotonte e lotonte papushim. E pyeti:

-Akoma nuk ke fjetur?!

-Jo. Lumi është larg, dhe duhen ca orë të shkoj atje.

Ndoshta ti nuk e di, po unë eci ngadalë...

-Aq më mirë, prandaj duhet të flesh.

-Po...por...

-Ç'të ka ndodhur, vogëlushe?!- pyeti Xixa dhe afroi më shumë fenerin.

-I kam dhënë fjalën një fidani gjelbërosh. Sonte më pret. Ai ka etje. Don të rritet. Kurse unë... u bërë vonë. Më ndihmo!

-Si të të ndihmoj?!

-Me fenerin tënd.

-Përse je vonuar?

-Humba rrugën, sepse nata...

-Po netëve të tjera, si ke udhëtuar?

-Më ka ndihmuar hëna, më kanë ndihmuar yjet. Ata ende s'po vijnë... Diçka do t'u ketë ndodhur...

-Të ndodh shpesh që humb rrugën?

-Ç'të them, moj Xixë...më ndodh nganjëherë. Jam e vogël dhe lodhem shpejt. Pastaj, dhe nga natyra jam pakëz qaramane. Por... nata sonde është kaq e errët, sa më ka fshehur edhe gjurmët. Të lutem, më ndihmo të mbaj premtimin!

-Unë do të ndihmoj!..

-Të faleminderit! Drita jote qenka shumë e çuditshme. Ajo m'i largoi menjëherë të gjitha lotët nga sytë e mi.

-Vogëlushe e sjellshme, drita ime është e zakonshme. Ajo kurrë nuk shuhet e kurrë nuk zbehet, sepse nuk e mbajmë për vete.

-E kuptova,-tha rrëkeza,-që tani më nuk ecte si zakonisht, por sonde vraponte.- Me dritën tënde, unë arrij te fidani në orarin e caktuar, ashtu siç i kam premtuar. Kjo është e vërtetë, e vërtetë, si vetë drita jote, Xixëllonjë!

Këmbëngulja e rrezeve flokarta
Këmbëngulja e rrezeve
flokarta

aba Dielli u zgjua. Puliti sytë pastaj shpërndau mijëra e mijëra rreze flokarta nëpër botë. Tri rreze lozonjare, të kapura dorë për dorë, u ndalën te dritarja e patokut Cel, për t'i uruar mirëmëngjesin. Por ...të çuditura, vështruan njëra-tjetrën:

-Shikoni, shikoni! Ai ende po fle!

-Zgjohu!-mori guximin e foli njëra nga rrezet.

-...

-Si e quajnë?- pyeti rrezja që vinte për herë të parë.

-Cel e quajnë. Gjithmonë zgjohet vonë. E ka zakon ai. Ndaj është dhjamosur së tepërmi...

-Zgjohu, Cel, se u bë vonë!-i thirri përsëri Rrezja guximtare.

-...

-Qenka një dembel ky! I urrej dembelët! Eja të ikim!

Dhe rrezet u larguan me vrap nga dritarja. U kthyen te Baba Dielli dhe i thanë njëzëri:

-Baba Diell! Është një patok me emrin Cel, me pendë të bardha, sy të kaltër, me sqepin dhe këmbët ngjyrë portokalli të ndezur, që nuk do të zgjohet!

-Një patok?!-ngrysi vetullat Baba Dielli. Ai që mezi ecën nga dhjamosja e tepërt? Ai ngre krye kundër nesh? Një patok?! Ha-ha-ha! Nuk kam parë e dëgjuar ndonjëherë! Shkoni bija dhe i thoni, se nëse nuk zgjohet, atëherë do të ketë të bëjë me mua, dhe kur zemërohem unë... Do t'ia tregoj

unë Cel patokut, a patok Celit, nuk e di si i thonë... Shkoni, shkoni!

Rrezet krahëshpejta u nisën sërish. U ndalën edhe një herë te dritarja e Celit.

-Po sikur të mos zgjohet?

-Nuk e bën më atë gabim Celi!

-Po ai është gjumash...

-T'i themi edhe njëherë... E fundit!

-Cel, janë zgjuar milingonat punëtore!-i thirri Celit Rrezja e parë.

-Cel, është zgjuar mjeku i pyllit, Qukapiku. Dëgjoje si bën tuk-tuk-pik, pik-pik-tuk!

-Cel, e di sa herët janë zgjuar delet, qengjat! Kanë dalë të kullotin në lëndinë,- thirri më fort Rrezja e tretë.

-Grrr,grrrrr!-vazhdonte muzikën e tij Celi.

-Pah, sa dembel që qenka! Nuk tundet...

Kështu i thanë Rrezet, dhe kësaj here nuk u larguan por këmbëngulën:

-T'i themi edhe një herë!

-Unë them t'i gudelisin sytë me dritën tonë.

-Po provojmë?...

Flokartai dhanë dorën njëra-tjetrës. Me shpejtësi vrapuan drejt syve të patokut gjumash.Iu përplasën të qepallat, sa Celi nuk i duroi dot. Nisi të fërkonte sytë.

-O lele, kush po më zgjon kështu...

-Iiii, Celi po qan! Shihni si po qan!- qeshën rrezet.

-Ou, ç'më mërzhitët...-foli Celi me përtesë. -Ikni...ikni nga shtrati im! Ikni! Ç'doni?!

-Nuk ikim, jo! Është vonë...-thanë rrezet.

-Unë...unë...nuk i duroj dot...rrez...

-Eh, duhet të na durosh, Cel! Ne sjellim dritën e mëngjesit, e, nga mëngjesi fillon një ditë e re, që ty të rrit, çikë e nga një çikë. Zgjohu, shihe sa e bukur është dita kur ndrisim ne! Zgjohu!...

-Largohuni, largohuni, se çohem vetë...

-Na ka dërguar Baba Dielli. Po u zemërua ai...po u zemërua... Dita pastaj nuk është kaq e bukur!..

Rrezet u ndalën. Celi hapi plotësisht sytë dhe i hodhi nga dritarja. Pa rrezet. Ato ishin shpërndarë në të gjithë pyllin. Baba Dielli buzëqeshte. Sa bukur! Të gjithë e përshëndetnin, zogjtë, lulet, fluturat, të gjitha kafshët e pyllit. Celi hapi sqepin nga kënaqësia. Ajri i mëngjesit i dhuroi një freski të veçantë. Sa mirë po e ndiente veten! Si më të shkathët... Sa e bukur po i dukej natyra! Gjithë shkëlqim...Celi asnjëherë s'e kishte parë pyllin kaq të bukur. Sa keq!

"Ngaqë gjithmonë mëngjesi më gjen në gjumë...", mendoi.

BIBLIOTEKA PUBLIKE
"MARIN BARLETI"
SHKODER

Përrallë e re për arushin Zelu

1.

rushi Zelo ëmbëlsoi mirë e mirë barkun me mjalte dhe reçel molle, dhe pastaj, si kurreshtar që ishte, doli të shihte njëherë, se ç'bëhej përreth shtëpisë së tij. Donte të dinte për shembull, nëse i kishte mbetur ndonjë gjetheje akoma pika e vesës, apo nëse ishte i vërtetë lajmi që qarkullonte në pyll, se breshka Nine, kishte mundur në garën e vrapimit, lepurushin Këmbëshpejtë. Gjithashtu, donte të dinte, edhe çfarë do të ndodhte përgjatë rrugës gjer te lisi shushuritës, ndonëse këtë rrugë, e kishte bërë me qindra herë, e me mijëra herë të tjera do ta bënte.

Harrova t'ju them se arushi Zelo, ishte vetëm dy vjeç. Rrethi i bardhë rreth qafës sapo i ishte zhdukur...

Kështu pra, të gjitha donte t'i dinte ky Zeloja kurreshtar! Duke biseduar e fantazuar me veten e tij, si pakuptuar u befasua!... Kishte lënë pas shtëpinë e kishte arritur gjer te lisi truphollë, ai lisi që shushurinte. Ai, e priti me një këngë të gjelbër gjethesh. Arushit i pëlqeu aq shumë kjo këngë sa u harrua pas saj, pa u kujtuar për kohën që ikte a shtëpinë e dashur që largohej e largohej... Sepse, si vogëlush e kurreshtar që ishte s'u mjaftua vetëm me këngën e gjelbër të lisit truphollë. Iu duk pak. Ia kishte ënda të bridhte më, dhe më tej. Ishte në shtatë palë qejfe ky arushi i vogël Zelo! Gëzimi i dukej në fytyrë, te sytë e hirtë e të lëvizshëm e pse jo...edhe në

majë të hundës, e cila gudulisej herë pas here nga një putër leshtore e çamarroke. Gëzimin ia shtoi dhe një zë...

Si...kur...dikush e thërriste: Zelo! Zelo!

Zeloja mbajti vesh. Nuk ishte gabuar. Diku larg, një manaferrë, vërtetë e thërriste. Ia njihte ai zërin manaferrës, ia njihte! Veç, shumë i largët vinte ai zë. "Zelo, eja të të gostit me ëmbëlsinë time!

Ti mund të rrish edhe për drekë tek unë! Eja ..! Mund t'i ngjyesh edhe buzët me lëngun tim, edhe majën e hundës, edhe... E do të dukesh si një kloun cirku. Të pëlqen të jesh!? Për shembull: të hipësh në një biçikletë fluturuese me një rrotë e të shetisësh në arenën e cirkut, po edhe në tërë pyllin e të mos lodhesh, e në fund të fundit mund të shkosh edhe në fund të botës... E di, ty të pëlqen Bota! Eja pra, pra, o Zelo, eja..! Mos vono! Eja tek unë, se po të pres, ngarkuar me kokrra".

E ku mbahej tani Zeloja! Nuk ecte më, fluturonte...

"Ah sikur të isha zog, -tha me veten e tij Zeloja. Sikur të kisha krahë, do të dija unë, uuunë se çdo të bëja!.. Ah, sikur të kisha ca krahë!"

Ishte hera e parë në jetën e tij prej arushi e vogëlushi, që Zeloja kërkonte të bëhej fluturak. Dëshironte që zëri i tij hungërues të pushtonte... edhe hapësirat. Të ishte një perandor me peliçe ngjyrë kafe.

"Jo, jo, -foli përsëri me veten e tij i penduar Zeloja. Dua të jem arush. Kështu më do nëna, babai, gjyshi, gjyshja, farë e fisi, rrugica ku kam lindur, pema (në zgavrën e cilës marr herë pas here nga një pjatë me mjaltë me lejen e bletëve...). Dua të jem arush, bile arush i zgjuar dhe i mençur! E ç'më duhen krahët mua?!"

Tani e ndjeu veten vërtetë të gëzuar. Dhe vrapoi si arush. Ia kish ënda manaferrat vogëlushit Zelo! Linte kokën pas tyre!

Vrapoi e vrapoi... Vrapoi e vrapoi... Harroi lisin këngëtar, harroi... Për një çast harroi dhe shtëpinë ku kishte lindur... për manaferrat.

Zeloja, për të arritur gjer te manaferra gostitëse e fjalë-ëmbël, brodhi sa në një gëmushë në tjetrën, sa në një lirishtë në tjetrën, sa në një rrëkezë të fshehur sa në një burim të largët...

“Po ku qenka fshehur kjo fjalëëmbël, që s’po arrij dot?!”

E Zeloja nuk tërhiqej. Rendte drejt saj, rendte, rendte... Hop këtu e hop atje, herë duke qeshur e herë duke hungëruar... arriti praën një peme, mes degëve të së cilës dalloi një folezë, që i bëri përshtypje. Në folezë dalloi sqepin e një zogu të vogël, që dukej e zhdukej herë pas here. Edhe kënga e tij e shkurtër ciu-ciu afrohej e largohej gjithashtu.

“Kjo pemë për fatin tim të keq, nuk paska mjaltë, por paska... një zog. Do të qesh e luaj njëherë me të, -foli me vete Zeloja e qeshi si arush fitimtar.”

Në fillim klithi siç klithin arushët. I vogli zog u tremb. Oh, si i rrahu zemra: tak-tak-tak... si i rreh zogut!.. Ç’të bënte i vogli zog?!..I trembur, mori pak guxim e nxori me kujdes njërin sy të shohë; ç’po ndodhte?!.. Më në fund e diktoi, se kush klithi e kush bënte gjurulldinë. Atje poshtë, rrëzë pemës, na ishte një arush, goxha arush!

-Ci-ci përse më tremb e më trazon?! -foli zogu, kur i iku frika.

-Ashtu... kot.

-Ci-ci ç’do të thotë kot?! – pyeti zogu.

Zeloja u zu ngushtë. Edhe ai i vogël ishte dhe shumë gjëra nuk i dinte, ndaj u përgjigj:

-Kot do të thotë kot, -ia bëri Zeloja tërë indiferencë.

-Ci-ci, si kot?!

-I vogël, i vogël ... por.. si... shumë pyetje bëka ky sqepi yt?! Nuk të lodhet vallë?!.. -shfryu pakëz i zemruar Zeloja, që s'po dinte t'i kthente përgjigje zogut të vogël.

-Ci-ci, kureshtar. Prit, mos u mërzit, kam edhe pyetje të tjera... Arush!.. Sikur s'iu përgjigje pyetjes sime. Pak më parë na u hoqe edhe i zgjuar edhe i ditur, edhe...

-I zgjuar jam! Por ... zog i vogël, mos kujto se jam Fjalor. Ai është më i zgjuari i botës. Ti, ke të drejtë kur pyet xhanëm, se shumë gjëra nuk di, se akoma nuk ke mësuar të fluturosh.

-Ci-ci, dje kam bërë dy fluturime.

-Më fal! -tha arushi. -E, që ta vazhdojmë bisedën aty ku e lamë, vetëm ai, Fjalori, e di se çdo të thotë fjala kot. Unë jam arush. Nuk më shikon!? Ç'janë këto pyetje që bën?!

Megjithatë të falet, se jei vogël.

-Jam për vete. Veç, ti qënke një arush i paditur. Me siguri i padituri i gjithë fisit! Ciii,iii, ciii,iiiiii..., -nisi që ta tallë zogu.

-Kush... unëëëë!? -hungëroi arushi.

-Ti... dhe vetëm ti!

-Më ngadalë, zog i vogël. Nganjëherë nguteni, ju, fluturakët. Doemos se, e gjithë jeta juaj në fluturim është. Por ... më ngadalë. Prit njëherë të mendohem, se edhe ne, arushët kemi mend. E gjeta!.. E gjeta pa ndihmën e Fjalorit. E shikon që jam i zgjuar!..

-Ci-ci ta shohim, -foli zogu kureshtar.

-Kot do të thotë dembel. Unë i urrej dembelët.

-Ci-ci po mami mua më ka thënë, se edhe ti, arush je dembel. Sikur zgjohesh ca si... vonë në mëngjes. Pastaj thonë për ty se je dhe gjumash i madh. Fle tërë dimrin e zgjohesh në pranverë. Ci-ci, e vërtetë? Pastaj atë fjalën kot, e the ti. Kështu që ti je dembeli.

-...

-Ci-ci, fol!?!..

-Sa të zgjuar e paske mamin tënd, o zog! Po kush është ajo? Kaq e zonja qenka, sa i paska hyrë thellë studimit të jetës private të arinjve?

-Emri i mamin tim, është mami.

-Mami, hi-hi-ha-ha.!... Ç'të punon mami?

-Merret me punë mami?

-Ha-ha-hi-hi! – qeshi arushi. –Jei vogël, o zog! Aqi vogël, sa akoma nuk ke mësuar edhe emrin e mamin tënd! Ha-ha-hi-hiii!

-Ç'ka këtu për të qeshur?! –pyeti i çuditur zogu.

-Si të mos qesh! Ha-ha-hi-hiii... mamii zogut quhet Mami! Ha-ha-hiiii!

-Dëgjo, arush i zgjuar! Mami më ka mësuar se jeta ka shumë sekrete. Kështu, edhe emri i mamin tim është sekret.

-O zog i zgjuar, zbrit njëherë nga pema e të ta them më nga afër një këshillë të çmueshme. Pastaj kuvendojmë ëmbël e ëmbël e pranë e pranë sikur jemi duke ngrënë mjaltë, -foli kësaj here me një ton të zbutur arushi.

-Ci-ci unë nuk ha mjaltë. Ha fara lule dielli, gjethe sallate të gjelbra, mel. Harrove se jam zog...?! Përsëri gabove.

-Më doli nga mendja, - foli arushi Zelo.

-Ci-ci çudi! Si të doli nga mendja ty?! Ti pak më parë na

hiqueshe dhe i zgjuar. Ci-ci, çudi!

-Zbrit, o..., -tha i zemëruar Zeloja.

-Nuk jam o... dhe mos u zemëro. Zemërimi sjell gabime. Tani erdhi ora e fluturimit, o arush, mirëupafshim!

-Sikur... më vonë...

-Ci-ci nuk mundem. Ne zogjtë, jemi të saktë. Dhe dëgjo: bëju mëi shkathët e mos u bëj gjumash! Dhe... me askënd, por veçanërisht me zogjtë, kurrë mos u tall e mos u zemëro! Mos harro kemi sqep! Dhe pastaj...

Arushi mbeti i ngrirë, nga fjalët e papritura të zogut të vogël. Nga që s'kishte ç'të bënte, futi gishtin në gojë. Zuri ta thithte. Po edhe Zeloja ishte i vogël, de! Po ç'ka se hiqej me të madh.

-Po... th...

Zogu s'e dëgjoji thë-thë-në e arushit. Po ta dëgjonte, patjetër që do t'i thonte dhe thuthuq.

-Zgjuarsia lind edhe te të vegjëlit, -tha Zeloja për zogun e vogël kësaj here duke hequr gishtin nga goja e duke menduar si i madh. Iu kujtua manaferra gostitëse e shijeëmbël. Si ishte habitur kështu, e gati e kishte harruar?!

"Atje do të shkoj! Ëmbëlsia e saj ma zbut dufin e zemërimit tim, që ma krijoi me cicërimën e tij një zog. Hëm, një zog, një lëmsh, një..."

Zeloja vrapoi e vrapoi e nuk vonoi të ishte mysafiri i shumë dëshiruar i manaferrës. Veç ama, nuk u kujtua që e prisnin shtëpia ku kishte lindur, pemët e fëmijërisë dhe... nëna e shtrenjtë, Nënë Meli që ishte tronditur, e trishtuar, e merakosur, e që nga çasti në çast mund të shpërthente në lotë.

2.

Nënë Arusha, apo Nënë Meli ose më saktë, mami Meli, siç e thërriste Zeloja priti sa priti. Vogëlushi saj nuk erdhi. Ora Tik-Tak kishte kaluar goxha. Përsëri priti e priti... U mërzit. Lloj-lloj mendimesh i silleshin vërdallë. Tani pritja iu kthye në dëshpërim, në lot, në mall.

–“Vogëlushi im, ti duhej të vije! –psherëtiu me veten e saj Meli dhe sillej kuturu nëpër dhomë.”

Mami priste... Vogëlushi i saj nuk dukej përsëri gjëkund. Meli nuk duroi më. Për të trembur pritjen e merakun, trishtimin, zymtësinë e mendimeve, thirri me të madhe sa ta dëgjonin të gjithë: “Zelo, Zelo, biri im, ku je?! Ku jee?!”

Përgjigje s’i dha askush.

Thirri përsëri: “Zelo, Zelo, mos e lodh mamin tënd! Mos ke humbur rrugën? Mos ke mbetur në ndonjë guvë? Mos ke ngrënë gabimisht ndonjë pickim blete? Mos... mos...? Ku je, o bir! Ti, fol i shtrenjti im, se mami ta dëgjon menjëherë zërin! Sa të hapësh e të mbyllësh sytë, mamin tënd aty e ke!”

–...

Thirri e thirri përsëri.

–...

Vetëm heshtja mbretëronte.

Nënë Melit i çelën në sy rrëkeza lotësh, që nuk u ngjanin më rrëkezave. Ç’të bënte e shkreta nënë! Ajo mendohej e vetëm mendohej. Ajo qante e vetëm qante.

Sikur, dritarja e hapur...i dha një shpresë. Se mos ndoshta... Se mos do ta shihte... Oh, vogëlushi i saj nuk dukej që nuk dukej gjëkund.

Ajo la dritaren dhe doli te porta me një shpresë më të madhe: se mos ai...

-...

-Arush, biri im, nëna të pret!

-...

Vetëm flladi që frynte në atë çast e ledhatonte e ledhatonte papushim, sikur donte t'ia hiqte pakëz mërzinë, të sillte shpresë. Por zemrën e nënës s'e qetësonte dot ledhatimi i flladit. Vetëm arushi i vogël mund ta qetësonte atë.

Më pas nënë Meli pa një ré që shtegtonte nëpër qiell. iu ndez një ré shprese, sepse iu bë sikur vinte në drejtim të saj t'i sillte lajm birii dashur. Por ... ah... reja ishte vetullngrysur. Qerpikët i rëndonin plumb.

"Sikur ta pyes..?! -foli zemra e nënës."

-Re, o Re që shtegton nëpër qiell e që di shumë! Mos ke parë gjë, birin tim, Zelon!? Ka plot dy orë që nuk e shoh me sy.

Si përgjigje reja vetullngrysur, përflaku qiellin me vetëtima aq shumë, sa nënë Meli u tremb.

-Unë të pyeta për birin tim e jo të më trembësh!

-Nuk e shikon që unë jam një ré vetullngrysur?! E, kur jam e tillë, nuk sjell lajme, por...

Përsëri vetëtima të tjera shqyen qiellin në copa dhe verbuan sytë e nënë Melit. E menjëherë pas tyre, bubullima të fuqishme shungulluan gjithë hapësirën. S'vonuan dhe u shfaqën pikat e para të shiut. Edhe ato ishin të zemëruara. Goditnin pa mëshirë pelicën e nënë Melit.

Arusha, edhe pse ishte pa çadër, nuk pyeste më për pikat e shiut.

Ato binin me rrëmbim.

-O bir! O bir i nënës, mos ke humbur?!.. E nëna jote më

kot të kërkon!.. Nuk shikoj asnjë shenjë, asnjë gjurmë, asnjë qime të peliçes tënde, asnjë...

Mbështetur pas portës, qante e klithte, hungëronte e thërriste.

-Ku je, o bir! Ku je!.. Ku je..!

-...

Mbi faqet e nënokes kishte më shumë lot se sa pika shiu...

3.

Nënë Meli nuk priti më. Mori rrugën drejt thellësisë së pyllit.

Ec e ec...

E lodhur ishte nënë Meli. Kjo rrugë po e lodhte më shumë. E dëshpëruar ishte nënë Meli. Kjo rrugë po e dëshpëronte më shumë. E dërmuar ishte nënë Meli. Kjo rrugë po e dërmonte më shumë. Më lot në sy ecte nënë Meli. Kjo rrugë i sillte mall e shpresë.

Ec e ec...

Shiu kishte rritur pikat e tij. Dukeshin litarë – litarë e bënin zhurmë të madhe.

Ec e ec...

Nënë Meli ishte pa çadër, por, kurorat e pemëve, i bëheshin çadra asaj. E ftonin herë pas here të pushonte, të merrte frymë e të lagej më pak.

Nëna nuk ndalej. Çdo sekondë, për të ishte e çmueshme. Andej duhej të kishte kaluar edhe arushi i vogël. As që pyeste për mornicat që "brrrrrrr"ia përshkonin trupin, as dgersët që palë – palë ia mbulonin ballin leshtor, as për këmbët që

nganjëherë i tërhiqte zvarrë e që shkelnin kuturu mbi pellgjet e ujit që shfaqeshin papritur aty-këtu. Ajo donte të gjente birin e saj të dashur: Zelon. Sa e kishte këputur malli! E malli ishte bërë lot në sytë e nënës!

Ec e ec... Më në fund nënë Meli qëndroi para një udhëkryqi. E vetme. Në këtë kohë shiu nuk kalonte andej pari asnjë banor i pyllit. Nga të shkonte e nga t'ia mbante nënë Meli?..

Kërkonte ndihmë...

Të katër udhët heshtnin e lageshin papushim nga shiu, siç lagej nëna.

Cila nga këto rrugë ishte udha që duhej të merrte? Cila do ta shpinte drejt yllit të saj, drejt dritës së saj, Zelos, që akoma nuk dinte gjë për të. Cila..?

Të katër udhët vetëm heshtnin e lageshin papushim nga shiu, që ishte zemëruar dhe më shumë. Kishte vënë udhëve perde të rënda e të trasha prej uji, sa nëna mezi shikonte. Ndaj, herë pas here picërronte sytë.

Si nëpër mjegull, në atë perde gjigande shiu, iu bë sikur iu vizatua, i biri, Zeloja.

“Bir!”

“Nënë!”

“Këtu jam! Këtu e ke nënën!”

“Këtu jam edhe unë!”

“Bir, zgjatu, zgjatu edhe ca! Ma jep dorën!”

“E zgjata nënë!”

“Po pse s’e kap vallë?! Zgjatu edhe ca, bir! Hopa!”

“Unë nuk ta shoh dorën, nënë!”

“Biiiiiir!”

Një vrundull ere e tërbuar përzier me pika të panumërta shiu, ia trembën ëndrrën nënës. Nëna qau. Qau kaq shumë, sa përloti një lule me kaçurrela të vogla ngjyrë hëne, e cila i ndodhej pranë.

Lulja me kaçurrela të vogla ngjyrë hëne, e kuptoi menjëherë që nuk ishin lotë shiu. Kur dalloi një arushë, u çudit. Me zërin prej luleje e thirri:

-Eja!

Kur nëna arriti të njohë lulen, ndjeu diçka... sikur një petale po i çelte në zemër, një rreze shprese ia ngrohu zemrën.

Edhe lulja qante, por nga shiu. Ndiente dhembje në petalet e verdha nga goditjet e panumërta të pikave të shiut, të cilat ishin të pamëshirshme.

Nënë Meli iu afrua. I erdhi keq, kur pa lulen ashtu me kokë mënjanë, e kaçurrelat katandisur si mos më keq.

-Eh, moj bijë, si të paska bërë shiu! -Po biri im ku do të jetë? E kush do të kujdeset për të tani që bie shi ashtu si kujdesem unë për ty?

Nëna bëri përpjekje ta mbronte lulen me trupin e saj të bëshëm. Po ku të linin pikat tinëzare të shiut. Si binin, si lëviznin e si dredhonin atooo!

"Lulja diçka duhet të dijë. Kot nuk më thirri, foli me veten e saj Meli".

-Luule..! Luleshqerrë, jam nënë. Kurse emrin e kam Fiona.

-Ah, moj bijë!..

-Ç'të ka ndodhur, nënë?! Mbase të ndihmoj!

-Biri im ka humbur. Zelo e quajnë. Mos e ke parë gjë, të ketë kaluar kësaj udhe?

-Jo, nënë. Në këtë zonë ka vetëm lule. Lule si unë. Jemi të

gjitha motra. Më poshtë, shumë më poshtë, ndodhet një lajthishte. Atje duhet të shkosh, e atje duhet të pyesësh..

-Më qetësove, moj bijë! Nuk e di si të ta shpërblej! Aroma jote vëtet ma hoqi lodhjen, por më solli dhe shpresën.

-Nënë, para se të ikësh, të lutem, bisedo me shiun! Ai nuk më dëgjon mua. Thuaj të mos bjerë me kaq rrëmbim. Thuaj, se Fiona ka strehuar dhe një bletë. Thuaj, nënë, ta ndalë vrapin.

-Një bletë?!

-Zhu-zhu-zhu!- u dëgjua zëri i bletës nga brendësia e petaleve të Fionës.

“Bleta diçka patjetër duhet të dijë. Është e shëtitur. Bredh lule më lule. E ku nuk bredh ajo!?, - foli përsëri me veten e saj nëna”.

-Bletëz, moj bletëz! Mos ke parë gjë ti, birin tim, arushin Zelo?

- Jo. Unë humba menjëherë udhën nga shiu. Ishte i zemëruar ai!.. Por.. më shpëtoi Fiona. Edhe ti, nënë, mos u brengos! Birin tënd të dashur, Zelon do ta gjesh patjetër. Në pyll është. Ma ndien zemra mua. E kam mjalte zemrën unë. Ke për të parë. Do ta gjesh shpejt.

-Vërtet, qenke gojëmjalte! Të faleminderit!

Dhe nënë Meli me shpresën në gji, u nis drejt lajthishtës për të kërkuar Zelon, por nuk harroi edhe porosinë e Fionës.

-Shi, o shi, mos u bëj zemërak!- i foli nëna

.....

-Shi, o shi, pushoje vrullin! Dëgjoje zemrën e nënës që pikon lot!

-

-Shiu vazhdonte të binte zemërak si më parë.

Atëhere nëna, u ndje e pafuqishme të përmbushte porosinë e Fionës së vogël, zemërmirë dhe iu dorëzua shiut. Pastaj shpresëvrarë vazhdoi të kërkonte birin e vet.

-Ku je, o bir! Nëna të pret në shi! Eja, Zelo! O Zelo! Zelooo!

Thirrjen e thekshme të nënës, e dëgjuan të gjithë drurët e pyllit. Zëri i nënës u bë jehonë sa e dëgjuan dhe malet përballë.

Po Zeloja, a e kishte dëgjuar jehonën e zërit të nënës?

Shiu zemërak vazhdonte të binte pikë-pikë...

Fiona qante

Bleta qante.

Nëna priste e kërkonte birin e saj...Po ku gjendej ai?!

-Zelooo! Zelooooo!...

Thërriste papushim nëna, e papushim ushtonin pylli dhe malet nga jehona e zërit të saj, papushim përsërisnin dhe pylli dhe malet emrin e Zelos. "Zelooo! Zelooooo!"

Dhe nëna ecte thellësisë së pyllit E pylli së bashku me emrin Zelo, papushim përcillte edhe jehonën e hapit të saj, çap-çup, çap-çup.

A e ndjente vallë Zeloja, hapin e nënës?

4.

Shiu zemërak lagu çdo gjë në pyll. Drurët, lulet, strofkat, foletë. Vetëm fjalët e nënë Melit, jo.

Thirrjet e saj, morën udhë. Kaluan pyllin, kaluan kodrën, kaluan malin dhe u ngjitën lart, lart në re. Si fjalë zemre,

trokitën në shtëpinë e piktorit plak, xha Ylberit.

Xha Ylberi mbajti vesh lajmin e ardhur. U çudit. Në jetën e tij kishte parë e dëgjuar shumë gjëra, sepse ishte i moçëm, por një gjë të tillë nuk e kishte rastisur ndonjëherë.

-O bijat e mia!- foli xha Ylberi. Bëhuni gati! Diku larg, në një pyll, ku bie një shi i zemëruar, një nënë na kërkon ndihmë! Ta ndihmojmë!

-Erdhëm! Ja, sa të ngjyrosim flokët, - thanë Ngjyrat. Xha Ylberi nuk vonoi e së bashku me bijat vizatoi shtatë ngjyra në qiell. Sa të bukuraaaa ishiiiiin! Aq të bukura, sa me bukurinë e tyre ata zbutën dhe zemërimin e shiut.

Piktori plak vazhdoi udhën e zbriti në pyll. Diku në një shtëpi prej druri diç bisedoi më shiun zemërak. (Bisedën s'e dëgjuan as shtatë bijat e tij që i donte si sytë e ballit, sepse ishin larg e lart në qiell. S'e kishin dëgjuar as Fiona zemërmirë e as blea e vogël gojëmjaltë që mezi priste të shkonte në shtëpizën e saj.

Aq shumë e zbuti zemërimin shiu, sa Shiu zemërak, ngadalë-ngadalë pikë-piku i tij u bë i butë, i butë. Dhe erdhi një orë që Shiu e ndaloi fare pikë-pikun e tij.

Xha Ylberi, i ulur mbi një karrige prej reje, mu pranë pyllit, nga ku shihte çdo skaj të horizontit, foli:

-Nënë, o nënë! Ndale njëherë hapin e dëgjo. Hiqe njëherë lotin edhe brengën. Unë që njoh qiellin dhe pyllin, po të sjell lajmin se djalin tënd e ke te lajthia. E shoh mirë, që këtu!

Nënë Arusha e dëgjoi zërin që vinte nga larg. U çudit. Ndali hapin dhe u mbështet pas trungut të një peme e foli me vete: "Të jetë ëndërr apo e vërtetë?! Kush më foli kaq ëmbël? Kush ma di hallin tim? Kush më njeh mua? Kush më thirri

nga larg?!..”

Ngriti kokën lart. Gjethet e pemëve mbështetur në krahët e njëra-tjetrës pikonin pikë-pikë...

Hodhi sytë përreth. S’pa njeri. Mos ishte gabuar? Jo, jo. Zëri që thërriste nënën, tani dëgjohej më i qartë. Nëna e pa. Vinte përmes ngjyrave...

Pas shumë përpjekjesh, herë e habitur e herë e tronditur, nënë Meli njohu... Ishte...

Xha Ylbeeeeeri!- thirri.

Ngriti putrën. E përshëndeti. E përshëndeti përsëri.

Dridhej nga gëzimi. Një pikë loti i ndriti në fytyrë.

-Xha Ylber, ma përsërit edhe njëherë lajmin e shumëpritur...

-Zelon, e ke, te lajthia!

-Te lajthiia! Zelooo! Zelooo! Prite nënën! Nga çasti në çast e ke pranë!

Zelooo! -çap-çup-çap-çup. Zelooo!-çap-çup, çap-çup... Jehonte pylli nga thirrjet dhe hapi i nënës.

Dhe nëna ecte, ecte, ecte...

5.

Jo, jo! Nënë Meli nuk ecte, fluturonte. Por... edhe ndalej. Hidhte sytë se mos diku... aty mes drurëve do të shikonte Zelon.

Thërriste me emër djaln e saj. Pastaj vraponte e vraponte..., duke lënë pas drurët e fundit të pyllit.

U ndal vetëm, kur arriti te korija e lajthishteve.

“Diku këtu, mes shkurreve... ose në ndonjë cep shpati duhet të jetë patjetër biri im, Zeloja!- tha nënë Meli, kësaj

here e vendosur.

Po ç'bën,ku është futur?"

Filloi të ecte ngadalë. Sikur numëronte hapat. Lajthishta ishte shumë e ngatërruar. Ndaj, e ngadalësoi hapin, që të mos humbiste vështrimin. Përqëndrohej. I dukej sikur çdo gjymtyrë shkurreje i ngjante putrës së të birit. E i dukej... sikur nga çasti në çast do t'i shfaqej koka e ...

Diku, veshët papritur i kapën një zë. Zëri qante. Zëri thonte:

-O nënë! O nëna ime! O nëna ime!

-Është i birit tim, Zelos!- foli nëna e lumturuar. -Po, po! E njeh mirë këtë zë nëna. - Bir!-mezi arriti të shqiptonte dhe u mbështet pas një shkurreje që të mos rrëzohej.-Zelooo! Zelooo!

Mori forcë nëna. Arusha vraponte me të katra në drejtim të zërit. Zëri i vajshëm tani dëgjohej më qartë. Dhe vërtetë, ja...

-O nëna ime! Ku je, o nëna ime! Ku je..!

...më në fund nëna e pa të birin, Zelon.Ishte mbledhur kruspull dhe mbështetur pas një dege lajthie. Dridhej.Ishte i lagur gjer në palcë. Qante e pëshpëriste si nëpër gjumë: "O nëna ime! Kur po vjen të më marrësh! Humba rrugën! O Nëna ime!"

Atëhere nëna iu afrua ngadalë. Sikur donte të mos e trazonte nga gjumi. Sikur donte të mos e trembte. Sikur donte... Ah, sa donte nëna! Afrohej. Gëzonte. Qante.

Zgjati putrën. Dridhej edhe ajo... Mos... Si pa u ndjerë ajo pushoi ëmbël mbi supin e vogëlushit. Vogëlushi ndjeu të ngrohtë. Një ngrohtësi që e kishte ëndërruar, një ngrohtësi që

e njihte mes mijëra ngrohtësive. Ktheu kokën të shihte Përmes lotëve që kish lëngëzuar sytë e turbulluar, shikimin, njohu nënën. Sa e kishte pritur!..

Po,po! Nënë Melin. Nuk kishte lot që mund të pengonte Zelon për të njohur nënën.

-Nënë, nënë! Nëna ime!- dhe Zeloja brofi në këmbë.

-Erdha, bir! Më në fund të gjeta!

Zeloja si një arush, kësaj here i penduar,iu hodh në gji. Mbështeti kokën. Ndjeu të ngrohtë. Sa e kishte marrë malli!

Nëna s'ngopej së përkëdheluri.

Zeloja s'ngopej së lumturuari.

Ai e ndjente veten të sigurtë.

-Biri im, pse i harrove fjalët e nënës?

-Më beso, nënë, nuk desha! Më fal! Të kam munduar shumë! Të lutem, merr ca lajthi! Janë të ëmbla e të shijshme! I kam mbledhur për ty, me dorën time! Merri të lutem, se e dija që do të vije...! – dhe Zeloja hopla e përqafoi...

Xha Ylberi me shtatë bijat e tij, që e kishin ndjekur tërë këtë skenë, mbetën të mallëngjyer.

Më pas piktori plak, zgjati penelin çudibërës e përrallor dhe pikturoi në qiell Nënë Melin dhe arushin Zelo, ashtu të përqaftuar.

-Ju pëlqen?!- foli piktori plak.

-Po. – thanë shtatë bijat. –Shumë bukur!

Në ekspozitën që do të hapej së shpejti në pyll, tabloja e piktorit plak, Xha Ylberit do të ishte e para. Do të ishte në sfondin e gjithë ekspozitës.Ishte qielli.

Kulërra e grurit ecte...

jinkalla Zhu-Zhu me krahë të mëdhenj të shtrirë nga prapa, me dy sy të rrumbullakët e të xhamtë të dalë jashtë në dy anët e kokës, një pasdite na takoi milingonën Mili-Mili.

Milingona Mili-Mili nuk donte të ndalej.

Gjinkalla Zhu-Zhu nxori nga goja si një thumb një lumë fjalësh.

-Mili-Mili milingonë hidhe kokrrën e grurit, hidhe ... se u bë vonë për ty. -Mili, shiko diellin, skuqur flakë! Është lodhur! Po shkon të flerë!.. Hidhe kokrrën e grurit e shko fli dhe ti!

Mili-Mili milingona e vështroi e çuditur.

-Mili, shiko retë; edhe atyre u janë skuqur faqet! Kanë lozur shumë! Edhe pak, e dielli do t'u këndojë këngën e gjumit. - Ndaj, hidhe kokrrën e grurit, sepse po të mundon aq shumë, sa mezi merr frymë...

Mili-Mili milingona nuk i dha përgjigje. Si punëtore që është, tak, e shtyu më tej kokrrën e grurit. Kokërrza e grurit eci përpara.

-Moj e vogla Mili!.. Të lutet gjinkalla Zhu-Zhu, që të do fort e që mendon për ty. Edhe pak e muzgu i kaltër vjen. Ngaqë ti ecën ngadalë, shumë ngadalë, ai të gjen në rrugë. Ti, Mili-Mili, sikur trëmbesh, sikur ke... frikë! Që të arrish sa më parë shtëpizën, hidhe...

Milingona nuk i dha përgjigje përsëri. Si punë mbare që

është, tak, e shtyu më tej kokrrën e grurit. Kokërrza e grurit bëri disa hapa përpara. Edhe Mili-Mili nuk mbeti pas saj...

-Mili-Mili... nuk më dëgjon vallë? –u zemërua gjinkalla Zhu-Zhu. –Nuk më njeh se kush jam unë!? Unë jam ajo që shpoj lëkurën e bimëve dhe u thith lëngun. Tani, më njohe?! Se edhe ty.. Tani më dëgjo! Pas muzgut që po bie, shpejt vjen nata e zezë. Ja, një zog shkoi në fole. Ndërsa iriqi bën gjumin e parë. Diku, në shtëpizën prej gjethesh ketri shikon ëndrrat e para. Prandaj...

Mili-Mili milingona bëri sikur nuk dëgjo. Lëvizi disa herë antenat si për t'u shlodhur dhe pastaj mori fuqi dhe hov prej milingone, e, tak, shtyu më tej kokrrën e grurit. Kokërrza e grurit bëri përsëri përpara, disa hapa të tjerë. Kësaj here më të mëdha.

-Moj e vogla Mili-Mili milingonë! E vogël, e vogël, por ... mos u trego kokëfortë. Nuk e shikon se pas malit doli hëna. U bëre vonë! Nuk i shikon dhe yjet, të gjithë janë zgjuar. U bëre shumë vonë. Pastaj, si hëna, si yjet nuk mund të ndihmojnë dot me dritën e tyre për të ndritur rrugën. Ata janë larg, ooh, sa larg!.. Ata edhe mund të vijnë. Po ti je kaq e vockël, sa nuk mund të të shikojnë, sado që të hedhin dritë. Prandaj, hidhe..., e shpejto hapin...

Mili-Mili milingona vërtet shpejtoi hapin, sepse, tak, shtyu kokrrën e grurit. Eh, sa hapa bëri kokrra e grurit e sa hapa bëri milingona, sa u çuditën edhe ato vetë.

Edhe pse Mili-Mili kishte bërë goxha rrugë, gjinkalla Zhu-Zhu nuk largohej nga lumi i fjalëve e nga rruga e saj.

-Hidhe, hidhe sa më shpejt! Hidhe! Në folezë të pret nëna. Ajo ende nuk ka fjetur. Hidhe, hidhe sa më shpejt, sa më

shpejt, që t'ia heqësh shqetësimin e merakun nënës!

Mili-Mili milingona trime dhe e vendosur, përsëri nuk i dëgjoi fjalët lumë, të gjinkallës Zhu-Zhu llafazane e hileqare. Mili-Mili e dinte që gjinkalla e donte për vete atë kokërr gruri, prandaj vazhdonte rrugën pa u hutuar nga lumi i fjalëve që dilnin nga goja Zhu-Zhu-së llafazane.

Si punëtore e punëmbare, pa zhurmë e pa fjalë që është, tak e tak e shtyu kokërrzën e grurit. Kokërrza e grurit, para forcës së Mili-Milit, u bë këmbëshpejtë dhe fluturoi drejt e në folenë e milingonave.

Po gjinkalla Zhu-Zhu? Nga zemërimi, sytë e saj të rrumbullakët, i kishin kërcyer aq shumë sa ishin gati në të dalë jashtë. Krahët i lëvizte papushim, me një ritëm inatçor. Grindej me vetveten aq shumë, sa harroi edhe të këndoje... A ndoshta kish plasur ngainati...

Sa mirë që së paku këtë herë, veshët e pyllit nuk u lodhën nga kënga inatçore e Zhu-Zhu-së. Sa mirë! Këmbëngulja e milingonës, bëri që atë natë, pylli të flinte i qetë, siç s'kish mundur të flinte asnjëherë gjatë verave.

BIBLIOTEKA PUBLIKE
"MARIN BARLETI"
SHKODER

Dhurata ngatërrestare

1.

rushi Pip jeton në një pyll me dushqe të rinj. I vogël arushi, të njomë dushqet. I vogli arush, sot nuk është i prapë. Majat e njoma të dushqeve nuk kanë frikë. Fëshfërijnë të qeta...

Pipi, pse jeton në pyll, nuk është i vetëm. Vërtet nuk ka motër, por ka prindër: Lelin dhe Pinën.

Por sot, pikërisht sot, nuk është askush me arushin Pip. Sot, çuditërisht ai as nuk hungërin, as nuk ulërin, as nuk derdh lot, as...as... Sytë e vegjël, të hirtë e të lëvizshëm shprehin gëzim. E pse do thoni ju? Pipi, sot, ka ditëlindjen. Kujtdo që i shkon nëpërmend ta pyesë, në pyll e jashtë pyllit, i përgjigjet si arush me plot gojën: "Mbush 4 vjeç, sa gishtrinj ka putra ime!"...

Në shtëpizën e arushit ka festë. Leli i lumtur, që ia arriti kësaj dite, i ulur në divan, thith llullën nga kënaqësia. Dhomën po se po, por edhe shtëpizën e ka mbushur me shtëllunga tymi të hirta, të cilat rrathë-rrathë, rendin papushim drejt divanit.

Pina nuk i bën vërejtje. E kjo është vetëm për sot. Është ditëlindja e të birit. Sot ka vetëm të qeshura. Ndaj, rend si flutur, sikur të mos jetë arushë. Sa këtu, e sa aty! Sa aty, e sa këtu!.. Është aq e gëzuar sa thotë:

-Pipi im mbush 4 vjeç! 400, u bëftë për nënën!

-Po për babin? -pyet Pipi kureshtar.

-Për babin...u bëfsh gjysh me llullë! Ja, kështu, si unë, qeshi

Leli dhe paf-puf vazhdoi të thithë llullën.

-Apapapaaaaa!-S'e lë një herë humorin, o Leli! Ti, vazhdo e thith atë llullë që ma ke sjellë në majë të llullës, desha të them në majë të hundës! Është ditëlindja e djalit, se...se...se ta tregoj unë ty po të ishim në një ditë të zakonshme!

-Për shembull, çfarë do të bëje?-foli i qetë Leli.

-Unë...unë...

-Ti, pra, ti...

-Do të...

-Do më nxirrje në ajër të pastër. Dhe unë do të të falenderoja.

-Eh, more Leli, more Leli! Thuaj ç'të duash sot.

Oboboooo! Si më është bërë shtëpia, tym fare! Më ndihmo, o Pip, o shpirti i mamit, të hapim dritaret, që tymi të largohet sa më shpejt e ambienti i shtëpisë të mbetet i bukur, sepse do të na vijne pas pak, plot miq. Eja, eja pranë nënës, o biri im!-u kthye ajo nga Pipi. -Sa më je rritur!-dhe e puthi në të dy faqet. Sa e lumtur është nëna me ty! Më ndrisin sytë!

-Edhe mua më ndrit llulla, më falni...sytë,-qeshi përsëri Leli,-dhe vazhdoi punën e tij si shpërndarës i rregullt i tymit të hirtë nëpër dhomë.

Pina, deri diku e qetë, deshi t'i përgjigjej, por një e trokitur tak-tak!- u dëgjua në portë.

Arusha harroi tymin e hirtë që i zinte rrugën dhe i mirrte frymën, vrapoi e hapi portën.

Ishte lepurushi Ciko!

-Urdhëroni, urdhëroni Ciko!-tha Pina e gëzuar.

-Mirë se ju gjeta! Ku është arushi Pip?

-Këtu, këtu...

-Pip,-tha Cikoja,-kaq i gëzuar jam për ditëlindjen tënde,kaq...Sikur ta kem vetë ditëlindjen!

-Të faleminderit! Je një lepurush i zgjuar! Por...jo më i gëzuar se unë. Ndryshe më merr ditëlindjen time, -foli arushi Pip dhe i shpëtuan ca pika loti.

-Unë e kisha për humor, o Pip! Po ti, s'ke faj, o arush, nuk e kupton humorin, ndaj qan. Vetëm humor me mjaltë kuptoni, sepse e keni mendjen te mjalti. Pip, mos më rri i mërzhitur! Pa lot në faqe, pa...! Ke ditëlindjen sot!...

-Ulu, Ciko!- ndërhyri Leli, dhe i tregoi një stom.-Rri pa frikë, si në shtëpinë tënde.

Kur Cikoja u mat të fliste, kësaj here më i kujdesshëm, dera përsëri trokiti: Tak-tak!..

Ishte ketrushi Stik!

Ende pa hyrë, bërtiti me të madhe:

-O arush, vallë je në shtëpi, apo mos ke shkuar larg, për të mbledhur manaferra!

-Jo, jo, këtu jam, o Stik!-u përgjigj arushi Pip. Në çdo çast pres miq për ditëlindje. U bëra i madh unë! Kështu më thotë dhe nëna:"Djali i madh i nënës!" Nëna vetëm mua më ka! Nuk ka tjetër. Vetëm një arush, dhe siç thua ti, ketrush, (Stiku ka hyrë në dhomë dhe në duar mban një pako) një arush pipinush!

-Të të bëhet pipinush arushi, arush-pipinushi edhe 100, moj teto Pinë!-uroi Stiku. Apo s'bëjmë ne, ketrushët urime, sikur kemi hipur në majë të pishave, atje ku s'ta mban të hipësh..., atje, pranë stikave të ëmbla!

Pas këtij urimi, Stiku heshti. Hapi pakon. Ç'të shikojë! Ngjyra e kuqe e manave të tokës,ia ëmbëlsoi gojën e barkun

njëherësh Pipit.

-Ku i gjete?!-pyeti arushi Pip.

-Mos më pyet. Për ty, për ty i solla! Kam bredhur lëndinë më lëndinë. S'kam lënë zog, iriq e sorkadhe pa pyetur... Një ditë e shënuar është kjo në pyll. Arushi Pip ka ditëlindjen. (Ia dhuron). Të bëfshin mirë!

-Stik!- foli Leli.-Ulu një herë! Ke qëndruar shumë në këmbë, e pastaj këmbët të lodhen...Tregohu më zemërmirë, kujdesu për to! Tani bir, qerasi miqtë!

Arushi u bë erë. Po si era, erdhi. Veçse, me një tabaka ngjyrë arre në dorë.

Cikon bishtshkurtër e qerasi me një pjatë me reçel karrotash, kurse Stikun me një kupë lajthi kokërmëdha.

Lepurushi i kënaqur, hante dhe uronte.

Ketrushi i kënaqur, uronte dhe hante.

Të kënaqur ishin edhe prindërit e arushit Pip, Leli dhe Pina.

-Të lumshin duart, nënë Pinë!-uroi Cikoja. Vërtet një reçel i shijshëm, të lësh putrat në të!

-E kam bërë me duart e mia. Pa dashur të lavdëroj veten, sepse nuk e kemi zakon si fis, por më ka dalëi mirë.Unë për vete jam e kënaqur! Edhe një komshija jonë, arusha Egi, që banon këtu afër, ma ka pëlqyer së tepërmi. Kjo është arsyeja që vjen çdo ditë...

-Nuk ka se si të dalë ndryshe, kur e kanë bërë duart e nënës!

-Të faleminderit, bir!

-Po unë,-tha Stiku,- si duhet të të uroj? Hëngra lajthi.

Të qëruara ishin. Edhe kokërmëdha. Por nuk ishin reçel. Nënë Pinë, përse nuk keni bërë reçel me lajthi? Apo mbani me hatër lepurushët? Ne, ketrushët i luftojmë deri në majë të

pishës hatëret. Në qoftë se reçeli, u jep ndonjë çikë guxim lepurushëve, atëhere puna ndryshon...

-Ah, more Stik, po si harrova unë?! Nganjëherë edhe mendja humbet rrugë...

-Mos të të humbasi reçeli, -tha Stiku i kënaqur. -Po të ishte reçel me lajthi, do të uroja si Cikoja. Por...

-S'ka gjë, bir! Më ke folur me shpirt ketrushi.

-Stikut iu bë qejfi. Po të mos ishin fjalët e nënë Pinës, edhe ai do të qante si pipinushi. Kësaj radhe shpëtoi. E shpëtuan fjalët e nënës!

2.

Lajmin, që arushi Pip kishte ditëlindjen, e mori vesh edhe dhelpra Hike.

"Po shkoj ta uroj dhe unë, -foli me vete ajo. -Si u bëka ditëlindja e arushit Pip, e ku...në pyll, pa dhelprë? Hi-hi-hiiiii! Më parë, po shkoj te dyqanii teto Sorkadhes. Duhet blerë një dhuratë. Hi-hi-hiiiii!

Në dyqanin e lodrave, ku është shitëse teto Sorkadhja, dhelpra Hike gjeti në radhë vetëm dy kafshë. i pari ishte iriqi Bik, i dyti lepurushi Kit.

Hikja i përshëndeti dhe zuri vend pas lepurushit. Në fillim ndenji urtë. Më pas u tregua dhelprë... Zgjati putrën dhe i giciloi veshin e djadhtë.

Kiti ktheu kokën i trembur. Dhelpra bënte sikur s'e kishte vemendjen. Sytë gënjeshtarë i kishte drejtuar, gjoja, diku...

Lepurushi vështron e vështron gjithandej, dhe më pas merr pozicionin e mëparshëm, pa bërë zë, ndonëse në vetvete, i

vinte shumë inat.

Por dhelpra si dhelpra, s'rri rehat. E ngacmon përsëri. Kësaj here i gicilon veshin e majtë...si për të humbur gjurmë.

Kiti kthehet më shpejt. Duke tundur veshët e gjatë, i nxehur, i flet me zë të lartë:

-Përse më bie, moj dhelpër?!

-Të lutem, mbaj gojën! Mos më akuzo! Jam në radhë. Po rri urtë e në punën time. Merr shembull nga unë! Mos u bëj...

-Të pashë vetë. I kam sytë e mëdhenj. Bile putra jote më ndoti dhe peliçen. E kam veshur sot, borë të bardhë! Më ka porositur nëna të mos e ...Ç't'i them asaj? Gjithmonë ngatërrestare, ju dhelprat.

-Rrini urtë!-ndërhyri teto Sorkadhja.-Ka për të gjithë. Respektoni radhën! Ka lodra për të gjithë. Ju lutem, mos nai merrni mendë, se kemi punë me para. Dhe lodrat kanë ardhur nga anë e anës dhe bëjnë shtrenjtë. Qetësi, ju lutem! Kemi punë me para...

-Qetësi, i dashur lepurush,-foli gjithashtu Hikja. Nuk e dëgjon teton...

-Zhurmën e bën ti!

-Ti, i dashur lepurush dhe...mbaje mbi peliçe kritikën e tetos.

-Kritika është për ty, moj zonja dhelpër. Pale, je, dhe zonjë e madhe! Na kapesht edhe me një lepurush. Nuk të vjen turp!?

-Mbaj gojën lepurush! Mjaft të durova! Jam goxha grua, dhe...nuk lejoj të më flasë njeri kështu. Pa le, një vogëlush, që akoma s'i është rritur...as qimja e peliçes! Mbylle gojën, të them! Se po ta zgjata putrën, e di vetë pastaj, ... Rri në punën tënde, unë në punën time.

-Po unë s'po i bëj gjë kujt, në punën time po rri,-u shfajësua Kiti.

-Rri pra!..Prapë ti?

Kiti nuk ish kthyer mirë, kur putra e dhelprës u zgjat si dhelpër...

-E shikon! Po unë ç'të kam bërë që më bije përsëri?-pyeti duke u dridhur e bërtitur Kiti. -Të thashë dhe më parë, je goxha grua!

-Mbah gojën! Paske dhe goxha fjalor! Ke prindër ti? Kështu të kanë mësuar, të fyesh të tjerët?! Të lutem, mbah gojën dhe mos më fyej ndryshe...do të tregohem dhelpër...

-Iku ajo kohë zonja dhelpër.Iku...,-u trimërua Kiti.

-Kush bën zhurmë?-ndërhyri tetoja. -Nga zhurma na ngatërrohen llogaritë. Qetësi, se ky iriqi don të blejë shumë lodra. Kjo është arsyeja që ka edhe shumë gjëmba. Qetë...

-Dhelpra bën zhurmë!-foli Kiti. Gjuan me putër e fsheh putrën.

-Lepurushi Kiti...,-u hodh Hikja.

-Dhelpra, Hikja!-fliste e bënte herë me duar e herë me veshë, Kiti.

-Kiti, Kiti...

-Kush bën zhurmë?-pyeti gjëmbaçi Bik. Më thoni...se nuk dëgjoj mirë nga veshët. M'i pengojnë fjalët këto gjilpërat.

-Hikja!

-Kiti!

-Hikja!

-Kiti!

-Hikja!

-K...

-Ta shohim,-ndërhyri i qetë Biku. Ja, sa të nxjerr... gjilpërën magjike, që thotë gjithnjë të vërtetën. Kurrë nuk më ka gënjyer në jetë. Tani ta pyes: "Gjilpërë magjike, më thuaj, kush nga këto të dy ka bërë zhurmë e është fajtor?"

-Dhelpra,-u përgjigj me shpejtësi Gjilpëra magjike dhe u bë gati për të vepruar.

-E shikon!-tha Kiti.

-Gaboresh, Gjilpërë!-foli Hikja. Lepurushi është fajtor. Ëhë, sa urtë tani rri! Me urtësi don ta kalojë këtë provë të vështirë. Hajde, lepurush mos vono, bëj gati...

-Jo, joo, jooo!-tha zëholla Gjilpërë. Ti, Hike duhet të ndëshkohesh. Bëj gati prapanicën...

-Jo...Jo! Ja, sa të blej dhuratën dhe do të ik menjëherë,-foli dhelpra dhe filloi të frikësohej nga Gjilpëra.

-Hajde, dhelprë...-ndërhyri teto Sorkadhja.

-Ti sh..she...t lo..dra...

-Shpejt, ç'do të blesh? Nuk durohesh...

-Po...po...Shpejt...Dua, atë atje...

-Atë, atje?!-pyeti e çuditur Sorkadhja.

-Po. -Të lutem, ma mbështill! Ty teto, nuk të thonë kot, e kulturuar!

Teto Sorkadhja ia mbështolli lodrën (sekret) dhelprës dinake. Kur Hikja po bëhej gati të ikte, tetoja tha duke shfryrë:"Më pushuan veshët...! Nuk durohen këto dhelprat!"

Kur arriti te dera, dhelpërakja ktheu kokën e foli:

-Kit, bëj gati prapanicën!

-Xhaxhiiriq, nuk e shikon se çfarë thotë dhelpra hileqare,-foli i zënë ngushtë Kiti. Ajo shpif...

-Mos u frikëso, Kit! Gjilpërën magjike e kam për Hiken,-

tha Biku. Dhëlpër, mos ik!

-Tani është vonë Bik! Mirë u pafshim! Por...kujdes, o lepurush. Shpëtove kësaj here! Mos harro, do të takohemi përsëri! Dhe ne, dhëlpër e mbajmë fjalën! Do ta shohim trimërinë tënde!

Dhe hi-hi-hiii, dhe skinj-skinj-skinj, dhëlpër Hike mori rrugën drejt shtëpizës së arushit Pip.

-Tak-tak!..

-Kush do të jetë në këtë orë?!-mendoj e çuditur nënë Pina. Me siguri ndonjë mik, që duhet ta ketë marrë ftesën me vonesë.

Hapi derën.

-Uaaa, zonja dhëlpër! Urdhëro urdhëroooo!

-Skinj-skinj-skinj, e di, nënë Pinë, që jam e vonuar. Ashtu ishte puna. Ma humbi kokën gjilpëra e një gjëmbaçi. Se ku i kishte humbur as vetë s'e di. Por... ta harrojmë gjilpërën e humbur. Kam ardhur për të uruar më të mirin e pyllit tonë, më të zgjuarin e fisit të arinjve, arushin Pip.-Pip, ku je?! Akoma në strofull?! Dil!

-Këtu, këtu...jam...

-Dil, mos u fsheh pas peliçës së mamit. Je rritur, o Pip! Goxha djalë!

-Të faleminderit!-thanë njëherësh prindërit e Pipit.

Në të vërtetë Hikja bisedonte me prindërit e Pipit, por mendjen e kishte gjetiu. Për të krijuar një situatë të këndshme, Hikja foli ëmbël:

-Pip, të paskan ardhur plot miq, lepurushi Ciko, ketrushi Stik, dreri Lulo, kuarteti i gardalinave, gushkuqi Caf, tri dallëndyshe violiniste...Edhe i tërë fisi të paska ardhur! Ndoshta më vonë mund të vijmë edhe gjëmbaçi Bik, Kiti i

vogël, teto Sorkadhja, në qoftëse e mbyll dyqanin para orarit...

-Me siguri, Hike,-foli baba Leli,-duhet të kesh kryer shkollën ekonomike, ose duhet të kesh punuar për një kohë të gjatë në Gjendjen Civile...

-Hi-hi-hiii,-qeshi Hikja. -Kështu e kemi, s'na shpëton asgjë, ne, dhelprave. Kemi nuhatje të fortë! Jo vetëm kaq, por ne, dhelprati bëjmë urimet me dhurata...

-Hike, foli nënë Pina. Si familje nuk kemi parë duart e askujt, e jo të dhelprave të na bien dhurata.

-Ç'është ajo fjalë, - tha Hikja. Një vogëlush si Pipi meriton më shumë se një dhuratë, por...

Në këtë çast hyri arushi Pip me një shportë të vogël, që foli shpejt e shpejt:

-Zonja dhelprë, një qerasje nga Pipi!

Hikja, duke marrë një amareti me të kuq vezësh pule, e uroi dhe një herë:

-100, o Pip! Të na bëhesh më i vjetri i pyllit! Ka nevojë pylli për arushë të tillë si ti!

-Të faleminderit!-tha përsëri baba Leli që nisi të vizatojë shtëllunga të reja, të hirta nëpër dhomë.

-Tani, më falni! U bëra vonë...

-Po rri, rri...Sapo erdhe!-foli nënë Pina.

-Kështu e kemi ne, dhelprat...Kohën e shfrytëzojmë shumë. Çdo punë e bëjmë me orar. Pastaj...pastaj... kam lënë të vegjëlit, vetëm në shtëpi. Më presin. Ai, më i vogli, me siguri, është duke qarë. E kam një qaraman!..Ika,ika!

-Ta shpërblefshim në gëzime!-ia ktheu nënë Pina.

-Ç'është ajo fjalë! Për arushin, unë do të bëja më shumë, -

foli dhelpra në të ikur.

Kur dhelpra iku, sytë, dhëmbët dhe putrat e të pranishmëve të kësaj ditëlindjeje u drejtuan te ajo pako mbështjellë, që fshihte...E çfarë fshihte ajo?! Të gjithë donin ta dinin sa më parë. S'u pritej.

-Pip, a më ke mik të ngushtë?- pyeti Cikoja.

-Po. Ç'është ajo fjalë..?!

-Në qoftë se po, aman, hape!

Si jo. Për ty bëj punë edhe më të mëdha. Për shembull ha gorica.

-Aty e ke mendjen, te goricat. Kurse unë e kam mendjen te pakoja. Nuk më pritet, Pip...

-Kureshtar jam dhe unë, o Ciko!-ia priti Pipi.

Pa bërë as një, as dy, hop, hapi me forcë arushi, letrën mbështjellëse. Kur ç'të shohë?! Një karrige!

-Karrigeee!- thanë njëzëri pothuajse të habitur të pranishmit.

-Qenka munduar, vërtet, dhelpra!

-Qenka lodhur, e shkreta!

-Më mirë të mos kishte ardhur!

-Dhuratë me bisht dhelpre...

Ah, dhelpra, dhelpra..!

Bile nga fundi, gushkuqi Cafa plasi një të qeshre, sa u desh ndërhyrja e gardalinës që të pushonte.

-Nënë Pinë, nuk keni karrige në shtëpi? E keni pritur dhuratë nga dhelpra?!- prishi qetësinë, pyetja e drerit Lulo.

-Jo, jo, kemi plot karrige, por për ditëlindje të Pipit është kujtuar vetëm dhelpra. Dhe dhuratat janë lloje-lloje...

Pas këtyre fjalëve, nënë Pina e baba Leli u larguan me

qëllimin e mirë, që biri i tyre, Pipi, të gëzonte lirshëm me mysafirët e miqtë.

-Pa të shohin një herë si është,-foli i paduruari Pip,-dhe u ul në të. -Vërtet qenka e butë, e ngrohtë dhe e rehatshme! Paska dhe sungjer...Më pëlqeka!

-Të ulem edhe unë një herë,-iu lut Cikoja. Më pëlqejnë karriget e reja e të lustruara. Eh, si ndritka! Xixë fare!..

-Po, -tha Pipi. Ti je miku im më i ngushtë.

Cikoja u ul.

-Eh, si u dukërke, o Ciko, tamam si drejtor, -ia bëri qejfin Stiku. -Për shembull Drejtor i fabrikës së karrotave. Apo nuk bën ti për këtë post me rëndësi!

-Mos bëj shaka,i dashur Stik, -tha Cikoja serioz. -Ne, si fis, kemi shkuar gjer te shefi i planit. Më tej, si i thonë një fjale, nuk kemi pasur kapacitet...

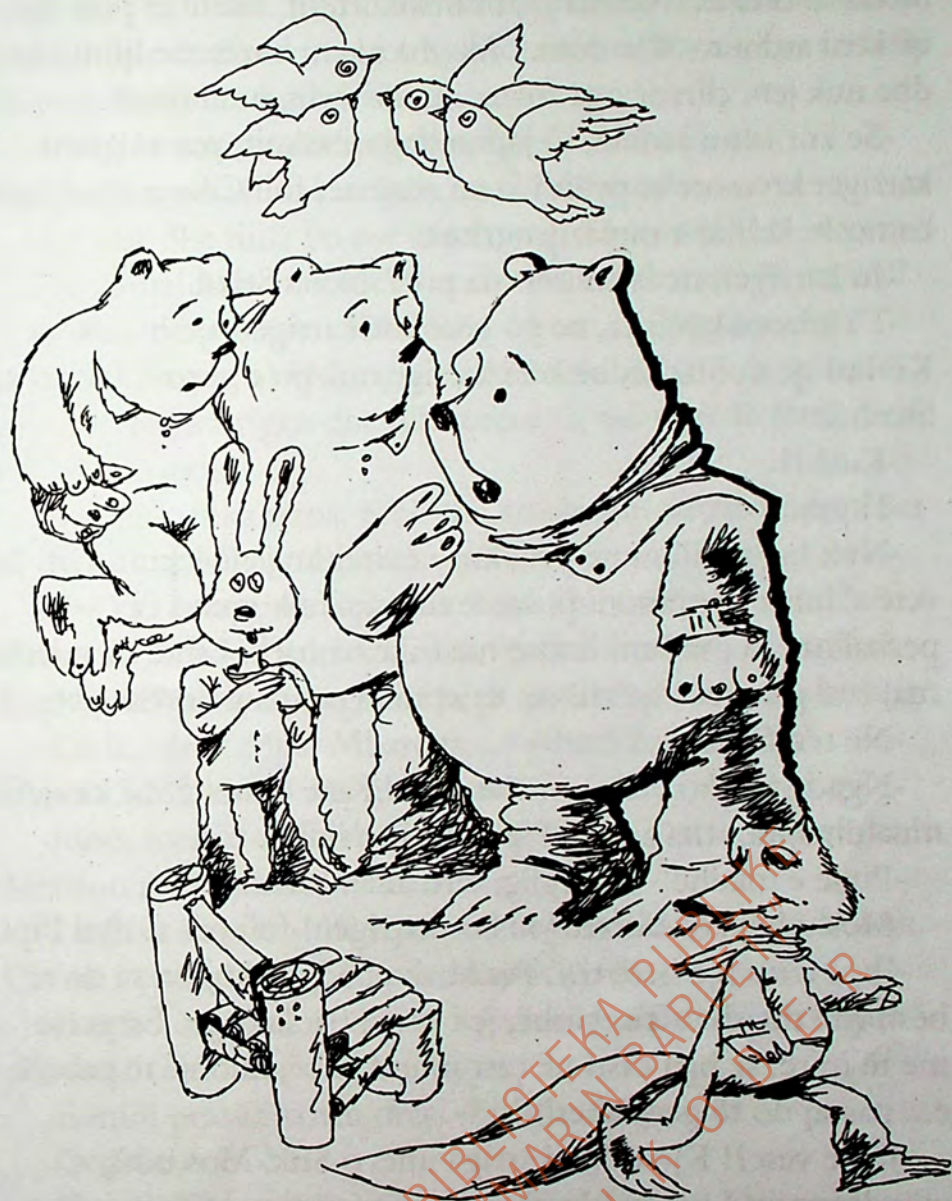
-Si shumë ndenje në karrige,-tha Stiku.-Të rri edhe unë...Ta provoj një herë karrigen-dhuratë.

-Prit një herë! Akoma nuk e kam nxehur dhe nuk kam dhënë ndonjë urdhër, ndonjë këshillë, ndonjë vërejtje, ndonjë...

-Çohu! Mjaft na dërdëllise! Koka jote, don të japë edhe urdhëra, pale! Don të bëjë edhe vërejtje!-bërtiti me të madhe Stiku.-Liro karrigen! Liro karrigen, se ndryshe...

Cikoja u tremb. U tremb aq shumë sa...Stiku zuri vend rëndë-rëndë në karrige. Jo më si një ketrush, por si luan. Bishtin e çonte lart dhe ngjante si një krifë, por...e kuqerremtë.

-Më takon edhe si fis,- foli kësaj radhe shtruar, por hijerëndë Stiku. -Këtu në pyll, jemi me qindra vjet. S'mbahet

mend sa breza...! Ndërsa ju, bishtshkurtërit, s'keni as pesë vjet që keni ardhur...dhe doni...Akoma i keni buzët me qumësht dhe nuk jeni çliruar nga frika...Ju, kri-kriiii, juuuuuuu!..

-Se kur kemi ardhur, s'i japim llogari askujt, por të gjitha karriget kryesore të pyllit i kemi zënë ne,-foli Cikoja kësaj here trimosh, krenar e mustaqengritur.

-Ju karriget, ne lartësitë...-ia priti shkurt Stiku.

-T'i gëzoni lartësitë, ne po gëzojmë karriget,-qeshi Cikoja. Kështu që ti, Stik, edhe këtë karrige nuk po e gëzon. Duhet ta lirosh...

-Kush?!

-Ti,pra...

-Nuk ka zhvillim në pyll, kur në drejtim janë lepurushët. Ju vetë s'duhet të pranoni poste të tilla, që nuk mund t'i përballoni, sepse keni lindur me frikë në bark. Është në nderin tuaj e të gëzofëve që vishni, të jepni sa më parë dorëheqjet.

-Në tëndin dhe...

-Ngadalë Ciko vëllai, mos u nxeh! Këtë dhuratë më ka sjellë mua dhelpra,- tha arushi Pip duke iu dridhur zëri.

-Punë e madhe!- u përgjigj tërë mllef Stiku.

-Mos u bëj kokëfortë! Më liro karrigen!-foli për së dyti Pipi.

-Ik, e rritu një herë ti... Pse ke ditëlindjen, kujton se do të bësh ç'të duash... Të thashë, je i vogël për karrige. Largohu me të mirë, se nga çasti në çast mund të bëj ndonjë të pabërë, e... pastaj do të pendohesh!

-Je në vete?! Kjo është karriga ime, o Stik. Mos u bëj mëndjemadh.Lëshoje! Je dhe në shtëpinë time! Ç'bën kështu?! Kam nënë e baba, unë... Të bëjnë atë që s'e mendon ti!

-E di, e di! Por...ik! Ik! Bëju i arsyeshëm, o axhami! Nuk e lëshoj! Bile e marr me vete! Kaq fort e dua! Pastaj, ajo nuk më shqitet dhe është ngjitur si me zamkë.

-Lëre humorin-ndërhyri dreri Lulo.-Mos ia prish ditëlindjen, po lësho karrigen, sa s'është vonë...

-Që kur dhe tiii!? Po më kërcënon?! Me brirë?! Me degëza?! Me

Ha-ha-ha! Mos more...More zemër, ë! Avokat i Pipit, ëëë! Shquheni edhe për servilë si fis... Mjerë ju! Do të jeni të mjeruar tërë jetën! Dëgjo, që ta marrësh vesh dhe ti, o Lulo, nuk e lëshoj karrigen dhe pikë oseee..., më mirë të them, nuk më lëshon ajo!

-Kështu qenka puna, ëëë!- tha arushi Pip dhe mori hov e u hodh mbi shpinën e Stikut.

Nga kjo e papritur Stiku u rrëzua dhe e ndjeu veten të dërmuar. Arushi Pip nuk u ndal. Vazhdoi më tej. Hungëroi fuqishëm. Pastaj tërë egërsi i kapi me dhëmbë e putra bishtin.

-Olele, olele! Mos! Mbarova...! -thirri Stiku. -Olele bishti...! Ma lësho! Ma lëshoooo!

-Jooo, joooo, -foli si ndër hundë Pipi. -Do të të lë pa bisht. Meriton një kujtim të hidhur!

-Lësho karrigen,-ndërhyri për të qetësuar gjendjen Luloja. -Qenke i çuditshëm dhe i pandreqshëm, ti!

-Jam betuar. Nuk e lëshoj! Kjo karrige është bërë tamam për mua.

-E mirë pral-ia ktheu dreri.-Bishti...kaq e pati

-Oo,ooo,oooo!

-Shpejt, Ciko vëllai,-thirri vrullshëm Luloja. Shpejt të kapim karrigen me forcë, e ta rrëzojmë në hundë e në buzë! Ndryshe s'bëhet. Ndryshe s'merr vesh.

-Po,-tha Cikoja i bërë trim këtë herë e këtë inat. S'na shpëton kësaj here...

-Ciko, majtas...-tha Luloja.

-Lulo, djathtas...-ia priti Cikoja.

-Tërhiq...

-Tërhiq...

Tërhiq e tërhiq, tërhiq e tërhiq... dhe pas pak u dëgjua një bërrrrrrr e zgjatur.

-Ç'po ndodh?!-foli përvajshëm një dallëndyshe.

-Kujdes, se diçka po shembet!- tha një gardalinë e trembur jashtë mase.

-Oooohhh!- u dëgjua zëri i Stikut, që qetësoi mjaft zemra. Pipi më grisi pelicën. Do të ma paguash dëmin, o Pip! S'ke ku shkon.

-Mirë ta bëri, foli Luloja. -S'e dëgjove dhe prapë s'po dëgjon.

-Unë...?! Po...unë..

-S'ka unë..!

Ndërkohë Cikoja si lepurush, duke përfutur nga situata e acaruar, largohet. Pa e ditur askush, ulet poshtë tinzisht. Ashtu siç kap një lakër, kap fort një këmbë të karriges. E shtrëngon fort. E tërheq nga vetja. Karriga merr të anuar nga forca e lepurushit. Stiku s'mund të mbajë ekuilibër. Bërtet dhe njëherë, dhe rrëzohet. Bashkë me të rrëzohet edhe Pipi, i cili, s'ia lëshon që s'ia lëshon bishtin, që ka nisur t'i rrjepet.

-Fitova karrigen!- tha Cikoja fitimtar duke mposhtur dhembjet e mëdha. Është imja, imja! Fitore, fitoreee! Nuk e lëshoj, sikur të bëhet nami. Jam i pamposhtur. Është imjaaa!

-Edhe ti, Ciko njëlloj si Stiku?!- foli i çuditur Pipi. Edhe ti,

trim?! Sikur s'më besohet. Ku e more këtë guxim?!

-Karrigja, o Pip!...Të kisha mik, o arush! Por...Karrigja është imja! Është dhuratë e dhelprës për mua. Është për mua! Ajo s'ka ku shkon, veç në duart e mia!

-Nuk ta jap! Mos e përdor forcën! Kot e ke! Do të zihemi edhe më keq!

-Mos u lodhni, është imja,-tha mbyturazi e me një gjallërim sa një rreze shprese, Stiku.-Më prisni, sa të mposht dhembjet e të ngrihem! Do të shihni se ç'do t'ju gjejë... Edhe me plagë në trup do të luftoj. Nuk tërhiqem!

Stiku ashtu i lodhur, ngrihet e hidhet fuqishëm mbi Cikon.Bishtin e gjatë e bën lak e ia hedh në fyt.

-U mby...-bëlbëzoi Cikoja, pa ia vënë veshin askush.

Ndërkohë Lulos i rritet trimëria. Kap karrigen dhe e tërheq për vete me një shpejtësi të habitshme. Por edhe Cikoja nuk e lëshon. Pipi është nga ana tjetër. Tërhiq e tërhiq nga të gjitha anët e një brrrauuuu e fortë i shtangu të gjithë. Një gjëmim të tillë nuk e kishte ndjerë asnjëherë kjo shtëpi! Karrigja ishte shpërndarë në një mënyrë të pabesueshme. Secilit i kishte mbetur në dorë nga një gjymtyrë-karrigeje. Askujt, ajo copëz dërrase nuk i duhej më, nuk i vlente asgjë.

-Po tani?!- tha Pipi dhe shpërtheu në lotë. -Ajo... nuk duhet më. Mbeta pa karrige! E shikoni, ç'më bëtë?!

Të gjithë vështronin copëzat e mbetura. Bile Luloja e hodhi në tokë si diçka pa vlerë.

Eh' si ishin katandisur pjesëmarrësit e ndeshjes, për një karrige! Si mos më keq! Pipoja me peliçe të pluhurosur e me gunga në ballë. Cikoja me gëzof vende-vende të shqyer. Stiku me peliçe të grisur e me bisht të rrjepur. Dreri Lulo me

gjurmë gjaku...

S'dinin ç'të thonin. As të belbëzonin nuk mundnin. Nga lodhja mezi qëndronin në këmbë e kokat u shkonin mënjanë.

Megjithatë diç donin të thonin ...

-Ta gëzoni karrigen, -tha gushkuqi Caf, që ende ishte i tmerruar nga llahtaria që ndodhi në shtëpinë e Pipit.

-T'ju vijë turp! -thanë njëzëri prindërit e Pipit, që kishin ardhur me një frymë. -Ne dëgjuam zhurmë, hungërima e britma... Por kurrë nuk na shkonte mendja, që të gjitha këto u bënë për një karrige?! A jeni miq, apo çfarë ..?!

-E çuditshme, -tha nënë Pina. -Në një pyll jetojnë... Luajnë së bashku, po së bashku mbledhin kërpudha, mana toke, lajthi, mjaltë... e të shkojë puna gjer në këtë pikë, sa të...

-Dhe nuk patët kaq mend, -ia priti baba Leli. -Në fakt pa mend janë ata që grinden për një karrige. Turp, turp! Këtë grindje, në derë, jua la dhelpra me dhuratën që bëri...

-Kurrë mos i besoni dhelprës, -tha nënë Pina. -Ajo gjithmonë jua lë të keqen te dera. Hajt! Jepini dorën njëri -tjetrit, edhe pse i keni të dërmuara e të gjakosura.

-Jemi miq, -thanë Stiku e Pipi.

-Miq të ngushtë, -folën dhe Luloja e Cikoja.

-Një fotografi..! -foli në fund gushkuqi Caf, që tashmë i kish ikur frika.

Të gjithë u afruan pranë njëri tjetrit. Secili kërkonte e të dilte sa më i qeshur në fotografi.

Përmbajtja e lëndës

1. Gjethja e vogël.....	3
2. Kush e zgjoi ketrushin Stik?.....	9
3. Dredhia e gjinkallës.....	16
4. Drita e xixëllonjës.....	30
5. Këmbëngulja e rrezeve flokarta.....	34
6. Përrallë e re për arushin Zelo.....	39
7. Kokrra e grurit ecte... ..	60
8. Dhurata Ngatërrestare.....	69

BIBLIOTEKA PUBLIKE
"MARIN BARLETI"
S H K O D E R

BIBLIOTEKA PUBLIKE
"MARIN BARLETI"
S H K O D E R

Shënime për autorin:

Xhahid Bushati ka lindur më 17 maj 1953 në qytetin e Shkodrës. Në vitin 1976 ka mbaruar studimet e larta në Universitetin "Luigj Gurakuqi", në fakultetin Gjuhë shqipe-letërsi. Në vitin 1986 shkon në Tiranë dhe mbaron specializimin pasuniversitar për kritikë letrare, ku mbron temën: "Letërsia fantastiko-shkencore dhe fëmijët".

Për shumë vite punoi si mësues. Aktualisht është gazetar i Departamentit të emisioneve artistike në Radio Shkodra, Shkodër.

I është përkushtuar kryesisht fushës së letrave për fëmijë, pa harruar kontributin e herëpashershëm në letërsinë për të rritur, në publicistikë, studime e në kritikë letrare etj. Ka botuar këto vepra:

"Dita e parë e dëborës" *skica dhe tregime*, 1976

"Hyni në çadrën time" *vjersha*, 1978,

"Kush i hëngri manaferrat?" *përralla*, 1986,

"Kush e zgjoi këgën e zogut?" *vjersha*, 1987,

"Kush t'i solli yjet, hënë" *vjersha*, 1989,

"Përrallat e babit tim" *përralla*, 1994, -*Fitues i Çmimit "Sirena e vogël"*, 1994,

"Historitë e arushit, ketrushit dhe xixëllonjës së vogël", *përralla në vargje*, 1995,

"Djali i vogël sa një kokërr arrë", *përralla sipas motiveve popullore*, 1996,

"Historia e kallzës së vogël flokëartë" *novelë-përrallë*, 1996,

"Loti i pyllit" *përralla*, 1997, *Fitues i Çmimit "Viktor Eftimiu"*, akorduar nga Ambasada Rumune në Tiranë,

"Drita e kujtimeve..." *studime mbi artin skenik*, 1998,

"Shshshsht, se zogjtë po bëjnë gjumë!" *vjersha*, 1998, *Fitues i Çmimit Kombëtar të letërsisë për fëmijë* 1998, akorduar nga Ministria e Kulturës Rinisë dhe Sporteve.

Vepra të tjera ka në dorëshkrim.

BIBLIOTEKA PUBLIKE
"MARIN BARLETTI"
SHKODER

BIBLIOTEKA PUBLIKE
"MARIN BARLETI"
S H K O D E R